

60.724

Kúnos Ignác Mosolygó Naphélet

نص الدين
خواجہ

مکتبہ
نور
میں
موجود

K Ú N O S I G N Á C

MOSOLYGÓ NAPKELET

— HODZSA-STRÓFÁK, TÖRÖK TRÉFÁK —

SZÖLLŐSI ZSIGMOND KIADÁSA BUDAPEST

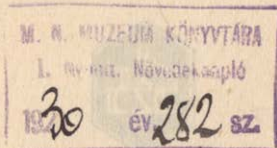
BEVEZETTE:
PALÁGYI LAJOS

MEGRAJZOLTA:
PÉRELY IMRE

60724

Do. könyv.
~~4.2.20~~

Világosság Rt. Budapest.

Feleségem könyve

A mi hodzsánk

Köszöntöm a hodzsát, ezt a pompás török alakot, akit a török néphumor teremtett, változatosan, gazdagon fölruházott és akit most *Kúnos Ignác* közénk hozott, a magyar költészet világába. Jól tette, mindenképpen hivatott is volt erre.

Kúnos Ignác, aki mint fiatal poéta áll sorainkba, öreg és tisztelt tudósa a török nyelv, irodalom és néprajz tudományának. Egész életét ennek szentelte s erről szóló műveivel hírt, nevet, nagy becsületet szerzett magának. Nemcsak a mi tudósunk, hanem a török nemzeté is, mely a saját irodalmáról és művelődéséről sokat tanult a magyar tudóstól. S emellett *Kúnos Ignác* lényegesen hozzájárult a két rokon nemzet lelki kapcsolatának kifejlesztéséhez. A hodzsáról szóló tréfás históriákat is ő gyűjtötte egybe és részben ő ismertette meg a világgal. Most pedig versekbe szedve hozza nekünk a török néphumor válogatott gyűjteményét, hogy ezt a humort a magyar nép lelkébe ültesse.

A legjobbkor hozza. Sok szerencsétlenségünk, súlyos válságunk közepette ránk fér a tréfa. Ha sorsunkon nem örülhetünk, legalább jókat kacag-

hassunk. S mai írásműveink között is szép hivatást tölt be a hodzsa humora, mert nagyon elüt a költészetünkben ma uralkodó hangoktól és hangulatoktól. Derűt, vígságot, mókát vegyít a kétségektől, vívódásoktól át- és áthatott költészet stílusába.

S mialatt a Keletről hoz vidám alakot és vidám életet, mintha egyben-másban a mi régi népies költészetünk alakjait és lelkét is fölidézné. Nekünk is voltak tréfás figuráink s azokkal is estek meg bohó históriák. Az a régi falusi nótárius, meg Ludas Matyi, Bolond Istók is efféle jelenség. Ezeknek s hasonlóknak tréfás lelke jóformán eltűnt a mi új poézisunkból s csak örvendetes hatása lehet a hodzsának, újabb kedvet ébreszthet népünkben a humoros költészet iránt.

Nyelvben, ritmusban tösgyökeres magyarként jelenik meg a hodzsa. Jól tette *Kúnos Ignác*, hogy mindvégig magyaros, népies versformában szólatatta meg. Mikor idegen formák vagy formátlan-ságok egyre nagyobb tért hódítanak költészetünkben, üdvös példa a tiszta magyar vers. A török nyelv ritmusa különben is azonos a magyaréval; hát a hodzsa nem is érezheti magát a magyar ütemek formájában úgy, mintha idegen öltözetbe bújtatták volna. A magyar nép pedig közelebb jut a hodzsa humorához a Debrecenből való *Kúnos Ignác* kitűnő magyaros nyelvének révén.

Beható tanulmány kellene ahhoz, hogy a hodzsza különleges humorát híven jellemezzem. De itt vannak mókái, maguk a legékesebben beszélnek. Csak annyit fűzök hozzájuk, hogy a humor, sőt a szatira mindenféle árnyalata szólal meg bennük. Az együgyűség látszatával megjelenő irónia, az ártatlan képpel elmondott ravaszság, a naív formában kifejezett mélyebb bölcsesség, a jókedvbe takargatott szomorúság és nyomorúság, a furfang és csalafintaság, pajzánság és dévajság mindenféle neme talál itt hangot. Férfiak és asszonyok, szegények és gazdagok, mollák és padisák részesülnek a hodzsának jámbor képpel előadott csúfondáros megítélésében. Magának a hodzsának is kijut a gúnyból. S mindezen felül a török népelet és az iszlám világának sok színes képe is tárul elénk.

Azt hiszem, *Kúnos Ignác* sok okon felül azért is vállalkozott a török mókák megéneklésére, mert a hodzsza szellemének némely vonásával benső rokonságot tart. Az ő lelkében is van valami abból a derüből, a sors megpróbáltatásain mosolygó vagy fatalista módon megnyugvó s csendes humorral napirendre térő kedvből, amely alakját jellemzi.

Igaz szeretettel üdvözlöm a jó török hodzsát s magyar megéneklőjét, a kiváló öreget, azaz hogy ifjú poétát.

Budapest, 1930.

Palágyi Lajos.

Előhang.

Tenger időt töltöttem én
Dervisek és hodzsák földjén,
Ahol rózsát virít a gül,
Fülemülét zeng a bülbül;
Ahol bíbort hajt a gránát,
Zöld borítja ciprus ágát.
Túl tündérek álmoföldjén,
Ezeregyéj bűvös völgyén,
Ahol dzsinnek rejtek árnya,
Dev-ördögök szellemszárnya
Terjeng magas minarékon,
Sárkányülte szakadékon,
Ahol a nap tengerből kél,
Nyarat fakaszt dermesztő tél;
S hajnalodó bíbor mennyből
Napkeleten meg-megcsendül,
Müezzin-szó hívó hangja:
Mohammed reszul-ullah.

Kelet álmát álmodtam én
Kis-Ázsia vadon földjén,
Bölcsőjénél bölcs hodzsának,
Sírhelyénél szent hamvának,
Ahol multak emléken át,
Álmodozzák szálló szavát
S ezer ajkak mosolyognak,
Amint mókás mondásai,
Csalafinta szólásai,
Mult tükréből kiragyognak.
Hamis volt a zúza, mája,
Dilinósra állt a szája,

S akár szapult, akár papolt,
Akár bíró, akár pap volt,
Bohó arca bárgyút mímelt,
Sírhatnékja tréfát színlelt.
Hol eszes mód bolondozott,
Hol esztelen okoskodott,
S ami tréfa, mind átélte,
Mókázás volt teljes élte;
S napot szóró napos mennyből
Félhold felől fel-felcsendül,
Müezzin-szó hívó hangja:
Mohammed reszul-ullah.

Költőnek én nem indultam,
Nóták földjén nincsen utam,
Siráz, berkét sem óhajtom,
Gázelt se szól száraz lantom;
Ép hogy múltó évek multán,
Ifjúságom elvirultán,
Meglestem a hodzsa szavát
S versbe szedtem színe-javát.
Naszreddin gül-kertjeiből,
Bülbül-szavú berkeiből,
Csali szókat, tréfásakat,
Se keveset, se túlsokat,
Szedek össze öreg szívvel,
Szövök össze rímet rímmel;
S csillaghímes ezüst mennyből,
Holdas estén halkán csendül,
Müezzin-szó haló hangja:
Mohammed reszul-ullah.

A hodzsa

Nagy a híre neve,
Róla szól az ének,
Messze Kis-Ázsia
Legendás hősének.

Hírlik, hogy ha rászól
Hegyre, sudár fára,
Menten megindulnak
Hodzsa parancsára.

— Itt egy ciprus, hodzsa!
Mutasd szód hatalmát;
Tedd, hogy útnak indítsd
Gyökerét és lombját! —

Nekiszegzi szemét,
Keze föl az égnek,
S tele torok harsog:
— Jer, ó jer, mübárek. —

Am levél se libben,
Nem zizzen fa ága
S elindul a hodzsa,
Fája irányába.

— Ciprusod — kiáltják —
Még csak meg se mukkan; —
— Mert meg vagyon írva, —
Szól a hodzsa halkan:

— Büszke hegy ha nem megy
Prófétája elé,
Fogja a próféta
S ő megy a hegy felé.

I.

AZ IFJÚ HODZSA

Álmod látott.

Ehes a kis hodzsa,
Elnyomta az álom,
Mézes helvát látott
Tetés tele tálon.

Fölébred álmából,
Elmondja a helvát;
— Megfejttem — szól Ali —,
Ha fizetsz tíz parát.

— Ha én tíz parának
Ura lettem volna,
Helvát nem álmodtam,
Hanem ettem volna.

Szadaka

Nászreddin fiától
Alamizsnát kérnek;
Allah nagy nevében
Lelkére beszélnek.

— Ezer jóban részed,
Isten irgalmából,
Adhatnál belőle,
Szíved jóvoltából.

Feleli a gyerek:
— Ami jókat kapok,
Szadaka fejében
Mindent odaadok.

— Estétől reggelig,
Anyám veri apám,
Reggeltől estéig,
Engem páhol hodzsám.

Üvölt a kutyája

Nekitámad a mollának,
Falu ahány szája,
Hasadozó hajnal óta
— Aman, aman —
Mért üvölt kutyája?

Sanda szemmel kérdi tőlük:
— Hajnal ha majd hasad,
Házam őrző ebem helyett
— Aman, aman —
Talán én ugassak?

Kacsa-levest habzsol

Kövér kacsák úsznak
Tócsa tiszta vizén,
Szofta falánk szeme
Rajta mind a tizén.

— Kacsa-pecsenyének
Ínyemen az íze —
Ám sorjába rebben
Szerte mind a tíze.

Fogja fél cipóját,
Tóba beaprózza,
Fából kanálával
Mohón falatozza.

— Mit művelsz, te balga? —
Tapad rája sok szem;
Hodzsza kacsint egyet:
— Kacsa-levest eszem.

Odaliszk

Szeleburdi, szilaj legény,
Vén hodzsának szofta fia;
Bimbó nyílik gül-kertjében,
Hárem-háznak odaliszkja.

Félhold fénye, tavasz estje,
Lágy fuvalmak lengedeznek,
Hárem-hajlék homályában,
Húri lánykák epedeznek.

Sötétedik s bevetődik
Vén hodzsának szofta fia,
Ahol álmát szövögeti,
Hárem-háznak odaliszkja.

Rémest riad lány fektében,
Keble piheg, foga vacog;
Ám a szofta csitítgatja:
— Csitt, csitt. én az apám vagyok.

Hová viszik szegényt?

Sétaúton kis fiával,
Kint a faluvéken,
Sírhelyére egy halottat
Kísérnek ki éppen.

— Hodzsa apó, mit dugtak el
Abba a ládába?

— Szegény embert költöztetnek
Át egy másik házba.

— Hová hozzák? — kérdi újfent;
Feleli rá apja:

— Ahol pénznek, miegymásnak,
Se híre, se hamva.

— Ételeknek semmi nyoma,
Kávénak nincs íze,
Nem parázslik pitvarában
Mangál égő tüze.

Fölragyog a gyerek arca:
— Tudom, hová hozzák;
Ugyan kihez költöztetnék,
Hogyha nem mihozzánk?

Szofta lakomája

Koplalगतott szegény szofta,
Addig addig, míg megszokta;
Hej pedig a birka-félét,
Be szerette kövérkáját.

Hát még helvát, pisztác-magot,
Szármás húsban faggyú-szagot,
Bárány sültjét, jó zsírosat,
Rántott halat, olajosat.

— Ha csak ízét, sós illatját,
Habzsolhatnám friss zamatját; —
Így sóhajt fel s máris lest áll
Fogadósék ajtajánál.

S ahogy vígan lakomázik,
S olvasatlan jut el százig,
Szitok szókkal förmed rája
Fogadósék bősé agája.

— Ételeim illatárját,
Csak úgy szívhatt szaga párját,
Hogyha pénzed előveszed
S két darabját elem teszed.

Kikaparja mély zsebéből,
Kikotorja kendőjéből,
Csörrent egyet két kis pénzzel
S így szólal meg ravasz ésszel:

— Ételed friss illatjáért,
Beszippantott zamatjáért,
Hallhadd pénzem mily puhán peng,
Csengő parám mily lágyan cseng.

Szofta lakomája

Gukkuru-guk

Sötét az éjszaka mintha dzsinnek
Szálltak volna rája,
Félfektéből nagyot ugrik,
Rohan az uccára.

Kakasképen berzenkedik,
Nyújtogatja nyakát:
— Gukkuru-guk, gukkuru-guk —
Billegeti magát.

Félálmból falu népe,
Fut ki mind egy szálig:
— Kakas módra mért rikkantasz
Torkod szakadtáig?

— Sok a munkám, kakasszóra
Hogyha megkezdhetném,
Gukkuru-guk, késő estig
El is végezhetném.

Ramazán hónapján

Nyakában a világ,
Hátán házacskája,
Nászreddin, a szofta,
Falvak útját járja;
Ramazán hónapja
Jövendőli jöttét,
Éjjelek vigalmát,
Nappalok bús bőjtjét.

Koldul a sok kádi,
Papolnak a hodzsák,
Dagadóra telik
Nem egy üres papzsák;
Kigyullad a mécses,
Mecset magas ormán,
Zeng a müezzin-szó
Dzsámi csúcsos tornyán.

Tüzel napmelegtől,
Homokja az útnak,
Izzó szemecskéi
Széllel verset futnak;
Meg-megáll a szofta,
Törli verejtékét,
Állja imádsággal
Gyomra ehethékjét.

Ám Alláh-ü-ekber
És egy helység képe,
Tükröződik szoftánk
Bágyatag szemébe;
Megpihen a falu
Kertes dzsámijánál,
Szelám-szó az ajkán,
Imám ajtajánál.

És a fukar imám,
Kurta immel-ámmal
Kérdezi a szoftát,
Kelletlen félszájjal:
— Szomjas vagy-e inkább,
Avagy talán álmos?
Ital víz-e inkább,
Avagy puha vánkos?

— Faluvégi forrás,
Szomjam enyhítette,
Elcsigázott testem,
Pázsit pihentette. —
S nyakában a világ,
Hátán házacskája,
Ramazán havának
Járja útját, járja.

Házat épít

Házat épít az új hodzsa,
Felsorolja fűnek-fának,
Apró része, nagy egésze
Milyen legyen konakjának.

— Új hajlékom fapadlója
Fejem fölött fent lebegjen,
Gerendának ahány szála,
Lábam alatt lent recsegjen.

Amul szaván ácsmestere,
Dilinós lett, azt gondolja,
Am a hodzsa csalafinta
Akaratát így okolja:

— Rövidesen friss virágszál
Pompázhat új otthonomban,
Megbonthatja házam rendjét,
Fölforgathat mindent nyomban.

— Ami eddig odefent volt,
Egy-kettőre földre dülhet,
Ami máskor odalent volt,
Egyszeribe felkerülhet.

— Jóelőre teszek róla,
Sok zavarnak vetek véget,
Hátha fele fáradságot,
Költséget is megkímélek.

Nyarat-szaka

— Három téli nappal ér fel,
Nyarunk fele napja; —
Bizonygatja mecsetjében,
Falu ifjú papja.

Igazhívők elámulnak,
Kérdezik a papot:
— Téli három mért nem ér meg,
Egy fél nyári napot?

— Kaftánom ha télen mossák,
Három napig várom,
Nyarat-szaka alig fél nap
S hordom a kaftánom.

Dzsámi udvarából

Dzsámi udvarából
Fel a mináréra,
Lépeget a molla
Iszlám-rórátéra.

Neki szabadítja
Szélesedő száját,
Rikkantani kezdi
Müezzin imáját.

— Hatalmas a hangom —
Tör ki örvendezve,
S le a mináréról,
Fennen lelkendezve.

— Hová? — kérdik tőle
Elámuló képpel;
— Hadd hallom a hangom
Milyen messze ér el.

Vakot visz a szofta

Zúgó patak partja mellett
Vakok tétováznak,
Tova sodró habokon át,
Túlfelölre vágynak.

Szól a szofta: — Átviszlek én,
Valahányan vagytok,
Egyesével egy-egy gurust
Jószívvel ha adtok.

És sorjába úsztat velük
Át a túlsó partra,
Ár sodrával, zajgásával
Kél birokra, harcra.

Utolsónak amint viszi
A tizedik vakot,
Megragadják s a hátáról
Lerántják a habok.

Jajveszékel a kilenc vak,
Sírnak, keseregnek,
Búslakodó bánatukban
A legénynek esnek.

Szól a szofta: — Ó, ti balgák,
Miért óbégattok?
Legfeljebb, ha egy gurussal
Kevesebbet adtok.

Vakot visz a szofja

Bajazid a szultán

Pihen hamámjában
Bajazid, a szultán,
Hívatja a mollát,
Kedve teltén-múltán.

— Ha én nem a Nagyúr,
Csak egy dervis lennék,
Csengő gurusokban
Hány piásztart érnék?

— Ötvenet megélnél —
Szól a molla szava,
S jól szemügyre veszi,
Ami a legjava.

— Ejnye — szól a szultán —
Rá egy görbét sandít;
— Hisz a ruha rajtam
Az is megér annyit.

Feleli a molla
Lelke könnyebbülten:
— Mindenestül én is
Annyira becsültem.

Datolyának magva

Vásárol a gyerek
Datolyát egy okkát,
Mohón majszolgatja,
Sorra nyeli magját.

Látja édesapja,
Néz reája nagyot:
— Mért nyeled le gyerek,
Azt a tenger magot?

— Csársi datolyáját
Maggal együtt vettem;
Az én pénzem bánja,
Nem ingyenbe ettem.

Fösvény lélek

Éh-sanyarta szofta,
Búsan ballag haza;
Bej az estebédjét
Vígan falatozza.

— Szelám — szól feléje —
Fösvény, fukar lélek.
— Sose voltam fukar,
Mióta csak élek.

— Allah — nyögi szoftánk —,
Szálljon rám a szégyen;
Nem ő hazudott volt,
Én hazudtam légyen.

Mind az öt ujjával

Tele tálak előtt
Falu kis falánkja,
Nyakra-főre majszol,
Meg nem áll a szája.

Piláfra johurtot,
Szármára serbetet,
Félkezén öt ujjá,
Mindegyikkel evett.

— Szofta, mért oly fürgén
Valahány ujjaddal?

— Nem áldott meg Allah,
Még egy hatodikkal.

Jádesz-játék

— Találjad ki jádeszemet,
Mit dugtam el fél markomba? —
Suttog jádeszt Nigjár anyó
S tojást dug el nagy suttyomba.

— Jádesz... Mit adsz, ha megtudom?
— Ha megtudod, tűzre tesszük,
Estebédre rántottának,
Egy-kettőre mind megesszük.

— Jádesz... mondd meg színét, ízét!
— Sárga belül, kívül fehér,
Árulja el Nigjár anyó,
— Ezer mással bízvást felér.

— Jádesz... — ujjong a kis molla,
S legott kész a felelete:
— Kivágtak egy fehér répát
S nem egy sárgát dugtak bele?

Mézből mérget

Mesterinas gazdájának
Hoznak mézet, lepényt,
Rávásik a gyerek foga,
Rámeresztí szemét.

Sietős a mester útja,
Falu legvégére,
Előveszi kis inasát,
Köti a lelkére:

— Maró méreg a szilkében,
Messziről se nézzed; —
Alig kint a mester lába,
Máris majszol mézet.

Mind rákeni lepényére
S addig nyalja-falja,
Amíg elő nem tarkállik
Edényének alja.

Jön a mester és a szilkét
Kapja két kezébe;
— Hol a mézem? — s fúrja szemét
Inasa szemébe.

Sanda szemmel áll előtte,
Hebeg a legényke:
— Éhes egy eb ugrott elő,
Oda méz s lepényke.

— Nagy féltében, rémültömben
Meg akartam halni,
Elővettem maró mérged,
Kezdtém egyre nyalni.

— Várton várom, lesten lesem
Bűnöm megbűnhödtét,
Halál két bűsz démonának
Kaján közeledtét.

Müszülmánék padisája

Müszülmánék padisája
Községeit rendre járja,
S amint rója útja porát,
Észreveszi a kis mollát:

— Medreszébe készülődöl?
— Oda — s arca elsötétül;
— Itt egy arany friss fűgére —
S rácsúsztatja tenyerére.

— Megtudja ám édesapám —
Szól a molla nagy szaporán,
— Kivallatja, megorrolja,
Hátha plundrák kiporolja?

— Aranyodat, hogyha kérdi,
Padisát mondj, tán megérti.
— Dehogy érti meg a szülém!
— Miért? — kérdi a sah büszkén.

— Mert ha való padisa vagy,
Restelnéd az egy aranyat;
Kincses zsebed elővennéd,
Tarsolyomat teletömnéd. —

Színültig telt táskájával,
Bölcs padisa szelámjával
Kerül haza a kis molla,
Mollából meg majdan hodzsa.

Kilenc ezüst para

Álomvilágának
Délibábos képe,
Vetít szint a szofta
Álmatag szemébe.

Kilenc ezüst parát
Nyujtanak át neki;
— Tízre — szól a szofta —
Kerekítenéd ki.

Elmosódik álma,
Valójára ébredt,
Nézi kilenc pénzét,
Am hiába nézett.

Hünyja gyorsan szemét,
Két kezét kinyujtja:
— Adj hát kilenc parát,
Hogyha tíz nem futja.

Ájse asszony

Gyerek-ember még a fia,
Apja meghitt háremébe,
Anyja, Ájse közelébe,
Szabad néha bejárnia.

Tanyázgat a hárem-népség,
Szomszédolnak kadin-dámák,
Odaliszkok, rab-leánykák
S tereferél a vendégség.

— Hány éves vagy Ájse szépem? —
Szimatolgat Fatma néne;
Ájse ránéz gyermekére:
— Tizenkilenc múltam éppen.

— Ha várnál rám vagy öt évet —
Hunyorog rá az anyjára,
Mosolygósan mókájára,
— Ép egyidős lennék veled.

Pasa rétje

Besurrant a szofta
Pasa füvesébe
S nem egy veres cékla,
Ugorka meg répa,
Került két zsebébe.

Bekcsi tarkón csípi:
— Hát te, éhenkórász,
Pasa füvesében,
Gazdám szőlejében,
Mi dologban kószálsz?

— Minapi nagy szélvész,
Fergeteges orkán,
Kergetett idáig,
Kerted kapujáig
Magával sodorván.

— Hát a veres cékla,
Ugorka meg répa?
— Bebuktam a gyomba,
S amit megragadtam,
Szakadt azon nyomba.

— Két zsebedbe hogyan
Került be két kézzel? —
Szól a szofta: — Éppen
Ezen töröm fejem
S nem érem fel ésszel.

II.

A FÉRFI HODZSA

Allah kerim

Kesereg a hodzsa,
Töri, marja kezét,
Eltűnt számárkája
Megzavarta esztét.
Tűvé tétet érte
Erdőt, mezőséget,
S egyre imádkozik
Istenes igéket:
— Allah kerim,
Hála neked Allah!

Meglesik imáját,
Szándékát nem értik,
Valahányan hallják,
Kíváncsian kérdik:
— Hogy ha meg nem lelted
Elveszett szamarad,
Miért hajtogatod
Hálálkodó szavad?
— Allah kerim,
Hála neked Allah!

— Azért alázatos,
Hívó háládatom,
Mert alattam nem volt
Elveszett állatom;
Hisz ha nyerges hátán
Ott kuporgok én is,
Szamarammal együtt
Nem eltűnök én is?
— Allah kerim,
Hála neked Allah!

Bájrám-birka

— Nézd csak, nézzed, ó bölcs hodzsa,
Hogy fut az a bájrám-birka,
Valláhi, billáhi
Szomszédék házába,
Másék udvarába.

Hodzsa bölcsen felel rája:

— Mi közöm hozzája?

— Nézd csak, nézzed, ó bölcs hodzsa,
Hogy fut az a bájrám-birka,
Valláhi, billáhi
Tulajdon házába,
Tennen udvarodba.

Még bölcsebben felel rája:

— Mi közöd hozzája?

Ajándék nyúl

Beállít egy aga
Nászreddin kertjébe,
Ajándékul nyulat
Tálaltat elébe.
Fínom nyúllevesre
Vendégül marasztja,
Tetés-tele tányér,
Torkig jóllakatja.

Másnap újra eljön,
Megint csak vendégül;
Most is tele tállal,
Nyúlleves ebédül.
Alig egy hét s härman
Állnak kapujában,
— Szelámin-alejküm —
Vendég van a házban.
— Jó agák, kik vagytok?
Mit visztek, mit hoztok?
— Szomszédjai volnánk
Annak, aki nemrég
Nyulacskáját hozta
S megragadt, mint vendég. —
Nyúllevesre őket
Megint ott marasztja,
Levesével hármát
Torkig jóllakatja.

Alig egy hét, ismét
Állnak kapujánál,
Másik három vendég
Vár az asztalánál.
— Jó agák, kik vagytok?
Mit visztek, mit hoztok?
— Szomszédjai volnánk
Annak a háromnak,
Akik szomszédjai
Minapi agánk,
Aki kertescskédben
Felkeresett téged,
Ajándékul nyulat
Tálaltatott néked.

Melegített lével
Vendégeli őket,
Soha életükben
Ily ízetlen étket.
— Hodzsa — kérdik tőle —,
Mit tálaltál nekünk?
Nyúllevest, mifélét
Nyelettél le velünk?
— Agátok nyulának
Legelső levesét,
Annak a levesnek
Másodízben levét,
Harmadszorra megint
Félig megfőzettem,
S harmad-vendégekkel
Végig lenyelettem.

Almát hajkurássza

Kúnos: Mosolygó Napkelet

Álmát hajkurássza

Futkároz a hodzsa,
— Of aman, of —
Éjnek idejében;
Falu őre, bekési,
Ott botorkál éppen.

— Mit keresel hodzsa,
— Of aman, of —,
Miért szembe széllel?
— Álmom hajkurászom,
Elkerült az éjjel.

Haragszik a hodzsa

K

Botorkál a hodzsa,
Dülőkön a dolga,
Idő teltén, múltán
Korogni kezd gyomra.
Pagonyokon jár-kél,
Szeme el-elréved,
Paraszi egy tanya
Udvarába téved.
S majszolgat az aga
Perzsa-mód piláfot,
Gyümölcs-italt rája,
Illatos hosáfot.
Éhes hodzsa előtt
Ott az üres tálja,
Cukros feketére
Szívesen se látja.
Foghegyről a jámbort
Csak éppen megkérdi:
Mondja, ha akarja,
Melyik falubéli?

Válaszát se várván,
Kérdezi a hodzsát:
Látta-e háremét,
Hallotta-e hangját?
— Szemei ragyognak,
Duzzad a két keble,
Reggeltől estéig
Egyre pereg nyelve.
— Hát véremnek vére,
Lelkem fiacskája?

— Hamis a nézése,
Minden porcikája.
— Hát a púpos tevé
Rójjá-e az útját?
— Könnyedén vonszolja
Meredő pár púpját.
— Tarkaszőrű kutyám
Nem mart-é véresre?
— Vigyáz a házadra,
Lesel minden neszre.
— Rácsos házam mellett
Haladt-é el utad?
— Konaknak is hívhadd,
Kioszknak is tudhadd. —
S majszolgat az aga
Perzsa-mód piláfot,
Gyümölcs-italt rája.
Illatos hosáfot.

Egyet ránt a hodzsza
Porlepte kaftánján,
Haragosat lódít
Fakószín turbánján.
Mintha igyekezne
Vissza falujába,
Embertelen aga
Háza irányába.
— Sietős az utam —
Szól az éhes hodzsza,
— Útrakelek máris,
Kenyeres falumba.
Mióta hű kutyád
Kiadta páráját,

Nem tudni tolvajok
Se szerét, se számát.
— Tarkaszőrű kutyám?
— Tevéd húsát ette,
Annak mérgét vette.
— Dupla púpú tevém?
— Feleséged sírján
Megbotlott a lába,
Egyszeribe eltört
Nyaka-csigolyája.
— Hitvesem, háremem?
— Halálba kergette
Kisfia elveszte.
— Lelkem fiacskája?
— Rácsos konakodba
Tüzes ménkő csapott,
Szegény fiacskádba
Bizony belékapott.

Felhördül az aga,
Otthagyja tányérját,
Felejtí kávét,
Rohanvást fut haza;
Hodzsza pedig majszol
Perzsa-mód piláfot,
Gyümölcs-italt rája,
Illatos hosáfot.

Nagymosáskor

Hodzsáéknál valahányszor
Mosni kezdtek,
Fent az égen viharfelhők
Kerekedtek.

Elsötétült, szelek szárnya
Búsan búgott,
Ablakokon, ajtókon át
Zajgott, zúgott.

Nagymosás volt, szegény hodzsát
Átszalasztják,
Hozzon szappant a szatócstól,
Másfél okkát.

— Sajtot kérek — szól lármásan
Am szappant vesz;
— Tévedsz, hodzsa, szappanból sajt
Sohasem lesz.

— Nem merek én — szól nagy halkan —
Szappant kérni;
Hátha megint eső talál
Utólérni.

Nyargalász a hodzsa

Nyargalász a hodzsa,
Üget számárkáján,
Köszön jobbra-balra,
Szelám-szó a száján.

Megbotlott a füles,
Hőkölt, ijedezett;
Aj, szegény Nászreddin
Földig bukfencezett.

— Elhasalt a hodzsa,
Sáros a salvárja! —
Kiált a sok gyerek,
Harsog a lármája.

Rájuk szól a jámbor:
— Kár úgy kiabálni,
Szamaramról éppen
Le akartam szállni.

Felordít a szamár

— Kölcsön kérném szamaradat,
Egy-két nap ha elmaradhat; —
Szól a szomszéd kérő hangja
A hodzsához.

— Nincs most itthon kis szamaram,
Cipekedő munkában van; —
Szól a hodzsa rideg hangja
A szomszédhoz.

Bojtorjános bokrok között
Csetlett-botlott,
S egyszerre csak torka teltig
Ordítozott.

— Hallod, hodzsa, szamaradat?
Másképp vallja igazadat; —
Szól a szomszéd gúnyos hangja
A hodzsához.

— Több hitelt adsz egy szamárnak,
Mint hodzsátok bölcs szavának? —
Szól a hodzsa feddő hangja
A szomszédhoz.

Gondolata támad

Búzát cipel a malomba,
Gondolata támad;
— Búzám Allah jóvoltából
Színarannyá válhat.

Addig-addig hajtogatta,
Végül el is hitte,
Zsák búzáját, színaranyát
Megint visszavitte.

Mohó kézzel markol belé
S látván búza voltát:
— Ó nagy Allah, mért csaltad meg
A te szegény szolgád?

Ciprus lombja alá

Viszik az elhúnytat
Ki a sír ölébe,
Ciprus lombja alá,
Rózsafa tövébe.

Koporsója körül
Könnyet ontó szemek,
Ciprus-erdő felé
Tétovázva mennek.

Kérdezik a hodzsát
Óvatos néhányan:
— Koporsó előtt-é,
Avagy a nyomában?

— Korhadt koporsóban
Benne ha nem vagytok,
Előtte mehettek,
Hátul haladhattok.

Brussza bazárjában

Brussza bazárjában
Tarkóját vakarja,
Régi rongya helyett
Új ruhát akarna.

Megakad a szeme
Színselyem salváron,
Menten megalkudja
Arravaló áron.

S amint méla arccal
Nyúl belé zsebébe,
Mi ötlik a hodzsa
Csavarós eszébe?

Mégis inkább kaftánt,
Selyem salvár helyett
S kér a ruhásboltban
Kaftánt tuli-selymet.

Kiválaszt egy tarkát,
Panyókára csapja,
S amint inal vele,
Boltos hoppon kapja.

— Kaftánodért, hodzsa
Fél parát sem adtál.
— Kaftánod fejébe
Nem egy salvárt kaptál?

— Hisz a selyem-salvárt
Se fizetted még meg.
— Hát a salvárodát
Mikor vettem én meg?

Gyanu-perrel él a hodzsa

Hirtelenbe tesz szert pénzre,
Lohol óvatatlan,
Kunyhójába, fal odvába
Rejti olvasatlan.

Gyanu-perrel él a hodzsa,
Szedi össze eszét,
Odapislog rejtekére,
Nem veszik-e neszét?

Kétség marja, fejjakarva:
— Rejtekét ha tudom,
Megeshetik és egy szép nap,
Hátha én ellopom?

Imáméknál

Tanyáztatnak tócsa partján,
Mulatoznak Nászreddinnek,
Csali bölcsnek,
Szófiázó móka-szaván.

Müezzin szól, imádkoznak,
Iszlám módra, ezán szóra
Rendre-sorra,
Tó vizében mosakodnak.

Öreg imám talpraugrott,
Fohászkodik tócsa partján,
S kezét mosván,
Megcsúszott s a vízbe bukott.

Imám feje fel-felbukkan.
— Add a kezéd — kiáltoznak
Imámjuknak;
A fuldokló meg se mukkan.

— Egész más a módja annak —
Magyarázzák bölcs hodzsáék,
— Mert a papok
Mindig kapnak, sose adnak.

— Kapd a kezem — kiált egyet;
Kap az imám a kéz után,
Karját nyujtván,
És a mélyből kikecmergett.

Odalett a serbet

Színig tele szájú szilkét
Bíznak a hodzsára,
Míg Muhiddin érte nem jön,
Jól vigyázzon rája.

Előveszi, kibogozza,
Mintha serbet lenne,
S addig-addig ízlelgette,
Míg csak csurgott benne.

Beállít Muhiddin másnap,
Edénykáját kéri,
Kézbe kapja, lóbálgatja,
Gyanús szemmel nézi.

— Hodzsa apó, mit műveltél
Édes italommal?

— Ne kérdezd, hisz nem érnéd be
Való válaszzal.

Dilinós a hodzsza

Lisztnek való búzát
Tele zsákkal visznek;
Malomban a hodzsza,
Zsákjába suttyomba
Ereszt loppal lisztet.

Rajtaüt a molnár,
Hodzsát tarkón kapja,
Amint a máséból,
Szomszédja zsákjából
Lisztjét éppen lopja.

— Dilinóssá lettem —
Mondja holt ijedten;
Molnár két szemétől,
Karja erejétől,
Halálosra retten.

— Dilinós ha lettél,
Agyafúrta kába,
Mért a saját lisztet
Loppal nem eresztet,
Mások iszákjába?

Két kezét kinyújtja,
Félszemét behúnyja,
Sunnyít hozzá nagyot:
— Annyira dilinós
Tán csak mégse vagyok.

Dilinós a hodzsza

Jedikule káposztája

Sztambul falát járta,
Jedikulét látta
Falubéli molla;
Amint hazakerült,
Fennen ujságolja,
Világ had bámulja
Ezer okkás fejét
Kerek káposztának,
Éppen elegendőt,
Ezer éhes szájnak.

— Én meg — szól a hodzsza
Csodaüstöt láttam,
Vasverő legények,
Szinte néhány százan,
Nem egy esztendőn át
Egyre kovácsolták,
S ritka rendbe sorba,
Amint körülállták,
Egymás szavát, hangját,
Alig hogy hallották.

— Minek az a nagy üst? —
Kérdezi a molla;
— Semminek se másnak —
Mosolyog a hodzsza,
— Kerek káposztának
Ezer okkás fejét
Abba a nagy üstbe
Belé helyezhessék,
S föleresztett lében
Puhára főzhessék.

Üszküdüári szofta

Üszküdüári szofta
Járja Allah útját,
Negyven kérdésének
Nyomozza a nyitját.

Messze földre kerül,
Egész Aksehirig,
Híres-neves hodzsa
Szülő-helységéig.

— Ki a községetek
Oktalan okosa?
— Senki messze földön,
Csakis a bölcs hodzsa.

— Ki a falutoknak
Legbölesebb bolondja?
— Ki lehetne más, mint
Nászreddin, a hodzsa?

Karaván-szerájnak
Pihenőjén száll meg,
Hajnal-hasadtával
Hodzsa előtt áll meg.

— Negyven kérdésemnek
Tudsz-e ura lenni?
Bírsz-e negyvenére
Egyel megfelelni?

Félváll felel rája:

— Kérdéseid kezd el! —
És a szofta sorra
Hadargatni kezd el.

— Na, te fala bölcse,
Halljam feleleted!
— Sok semmire semmit —
Szól negyvenre egyet.

Szavát állja

— Hány éves vagy, hodzsa? — kérdi
Alaeddin szultán.

— Éppen ötvenéves leszek,
Ramazán elmúltán.

Tíz év telt el, megint kérdi
A nagy Alaeddin:

— Hány évesnek vallod magad,
Nászreddin efendim?

— Éppen ötvenéves lettem
Ramazán elmúltán; —
Megütközik szó-beszédén
Alaeddin szultán.

— Ma tíz éve — jut eszébe —
Ugyanennyit mondtál;
Vagy nem igaz mai szavad,
Vagy akkor hazudtál.

Allah is egy, szavam is egy —
Szól a hodzsa legott,
— Állom hitem, férfiszavam —
S menten eloldalgott.

Hozomból él

Csonttá száradt szamárkája,
Szinte lötyög szegénykének
Szőrésuhája.

— Fukar hodzsánk miért nem ád,
Ehenhaló szamarának
Zabot, szecskát?

Szól a hodzsza: — Kétszer egy nap
Jár ki neki, tarisznyája
Teli abrak.

— Miért fityeg minden rajta,
Hogyha csőstül tarisznyában
Bő abrakja?

— Mert hat hete nincsen szecskám,
Azóta meg hozomból él
Szamaracskám.

Medreszéből

Medreszéből indul útnak,
Szamarán a hodzsza,
Gyalogszerrel megy utána
Ahány molla, szofta.

Háttal ül a csali mester
Szamara fejének,
Körülötte mollák, szofták
Loppal összenéznek.

— Hodzs-efendi, visszánt ültél
Szamarad hátára;
Mért nem balról pattantál rá
Jobbik oldalára?

— Mert előttem ha lépkedtek,
Hátat ti fordítottok;
Utánam ha igyekeztek,
Hátat én fordítok.

— Így pediglen szemtől szembe
Kerülünk egymással,
És nem állunk se ti nekem,
Se én nektek háttal.

Porrá égett

Tenger bolha csípi, szúrja
Szegény hodzsát,
Megzavarják éjszakai
Nyugodalmát.

Fészkelődik, el napestig
Gondolkodik,
Kapja magát, másik házba
Hurcolkodik.

Alig múlik el egy-két nap,
Híre terjedt,
Hodzsa apó bolhás háza
Hamuvá lett.

Szól a hodzsa: — Hajlokomba
Visszatérek,
Mert masallah, a sok bolha
Porrá égett.

Szultán ajándéka

Elúszott a hodzsza
Utolsó parája,
Zsibogóra került
Kormos kazánkája.
Bajazid, a szultán
Ott ácsorgott épen,
Kérdezi a hodzsát
Széles, jó kedvében:

— Mit akarnál inkább:
Csengő aranyat-é,
Avagy fürgén járó
Jámbor szamarat-é?
Ötven göndör bárányt,
Veteményes kertet,
Bele való maggal
Be is ültetheted?

Feleszmél a hodzsza,
Vidul tekintete,
Körmönfont szavával
Kél a felelete:

— Adjad, ó szultánom,
Csengő aranyamat,
Vígan had ülöm meg
Fürge szamaramat;

Göndör báránycáim
Egybe terelgetem,
Veteményes kertem
Tele ültetgetem;
Szívből imádkozván
Örök életedért,
Húri mosolygású
Égi édenedért.

Nyelve nagyot botlott

Törvény elé került,
Hamis szóra hajlott,
Árpa-búza per volt,
Ő meg árpát vallott.

— Nagyot botlott nyelved,
Megint eljárt a szád;
Búzát kellett volna,
Nem pediglen árpát.

— Ha mindenkép hamis,
Tanu-vallomásom,
Akár búzán botlok,
Akár bármi máson.

Pityókos a hodzsa

Pityókos a csali hodzsa,
Alig áll meg talpán,
Nekidől egy kerítésnek,
Bámészkodik bambán.

Ripakodik rá a bekcsi:
— Mért nem lódulsz haza? —
Keresztbe a hodzsa szeme,
Akadozik szava.

— Nézd, hogy forog ez a falu,
Házam űzi, hajtja;
Mégvárom, míg belém botlik
S befordulok rajta.

Péntek napján

Ricsajoznak, ordít Oszmán:

— Hodzsza uram!

Szörén-szálán odaveszett

A szamaram.

— Mecsetembe jertek, hívek! —

Szól Nászreddin,

S jóelőre nevetgélnek

Hodzs-efendin.

Lépked móddal, méltósággal

Szószerékébe,

Így kezd bele csalafinta

Beszédébe:

— Müszülmánok, ifjúságtok

Áfiomát,

Van-é, aki szerelmét nem

Szenvedte át?

Oszmán mögött kucorgott egy

Táti-szájú,

Csontja zörgő, hangja hörgő,

Szűk dongájú;

Rőt szakálán ritka serte

Kunkorodik,

Előbbre lép, szóra ekkép

Bátorodik:

— Legénykorom áfiomos
Szenvedelmét,
Se nem láttam, se hallottam
Szív szerelmét.
— Oszmán-aga! — szól a hodzsa —,
Mid veszett el?
— Szegény szürke állatocskám
Kódorgott el.

— Esztáfrullah — szól a hodzsa —,
Dehogy veszett,
Nem látod a rótszakálút,
Hátad megett?
Kösd kötélre, kötőfékre,
Úgy vezessed,
Szalma elé, jászol felé,
Ott etessed.

Szószéken a hodzsza

Mecsetbéli ülőkére,
Először lép szószékére;
Ünneplőben, ahogy illik,
Szája szóra ekkép nyílik:

— Tudjátok-é, müszülmánok,
Mi mód szállok én hozzátok?
— Dehogy tudjuk — válaszolják,
S hodzsájukat megbámulják.

— Már pedig, ha nem tudjátok,
Bamba szátok mért tátjátok? —
Szól és leszáll mimberjéről,
Emeletnyi szószékéről.

Péntek napja süt ki újra,
Szószékébe száll a hodzsza.
Turbánosan, ahogy illik,
Szája megint kérdőt nyílik:

— Müszülmánok, halljátok-é,
Mondandómat tudjátok-é?
— Tudjuk, tudjuk — válaszolják,
S mosolyogva megbámulják.

— Ha mindnyájan jól tudjátok,
Mire lestek? Mire vártok? —
Szól és leszáll mimberjéről,
Garádicsos szószékéről.

Megint kisüt péntek napja,
Ismét beszél a böles hodzsa;
Kaftánosan, ahogy illik,
Szája ravasz szóra nyílik:

— Tudjátok-é, müszülmánok,
Ma mit papol a hodzsátok? —
Jobboldalról: — Hogyne tudnók!
Balfelőlről: — Honnan tudnók?

— Ó, masallah — szól a hodzsa,
Széles szájjal mosolyogva:
— Aki tudja, tovább mondja,
S aki hallja, mind megtudja.

Szószeiken a hodzsza

Tejes köcsög

Nagy lett a keletje
Hodzsza köcsögének,
Esti ezán után
Frissen fejt tejének.

Megzabált a riska,
Nagyot szikkadt tőgye,
Azóta ha csurrant,
Ha cseppent belőle.

Másfél okka tejért
Jönnek át hozzája,
Nyúl a köcsög után
Riska böles hodzsája.

S amint önti belé
Tejét az edénybe,
Hab fehérje helyett
Tiszta víz van benne.

— Mi történt tejeddel? —
Kérdezi a szomszéd;
Ötöl-hatol hodzsánk,
Töri fejét, eszét.

— Most ötlött eszembe,
Valójára jöttem,
Köcsögöm vizéhez
Tejet nem öntöttem.

Timurlenk tükre

Uralkodik angorai
Udvarában,
Vérrel vívott vártornyában.

Hódol neki nyügét nyögő
Város népe,
Felélénkül félszem képe.

Körülötte láncra, szíjra
Fűzött rabok,
Fejethajtó hodzsák, papok.

Vas féllába dobbantása
Rettenetes,
Szűrő szeme döbbenetes.

Hívei közt el-elpihen
Arany trónján,
Borbély babrál rőt szakálán.

Fodorítja kuszán csapzott
Hajfürteit,
Szagosítja szőrtincseit.

Ősi szokás: kikent-kifent
Színe elé,
Tükröt tesznek arca elé.

Belébámul s torz képmása
Megláttára,
Könny pereg le orcájára.

Megannyian bánatosan
Síránkoznak,
Keservesen sóhajtoznak.

Legsikongóbb Nászredinnek
Jajongása,
Záport ereszt könnyhullása.

Megenyhülnek, csendesülnek
Sorra-rendre,
Csak a hodzsa sír-rí egyre.

— Rút arcomon ha kesergek,
Van rá okom;
Mit bánt téged búbánatom?

Szól Timurlenk s szegzi szemét
Hodzsájára,
Szabad szavú mókására.

Szól a hodzsa: — Egyszer néztél
Fém-tükrödbe,
S könnyek gyűltek szemeidbe.

— Hát én, aki nap-nap után
Látlak mindég,
Hogyne sírnék, hogyne rínék?

Ugorkával állított be

Timurlenkhez ugorkával
Állított be,
És a hodzsza tíz aranyat
Rakott zsebbe.

Másnap megint teli kosár
Ugorkát hoz,
Úgy köszönt be vas féllábú
Rótszakálhoz.

— Olvassátok össze — így szól —,
Hányat hozott,
És a talpán épannyi bot
Hagyjon nyomot.

Száz ugorka, száz a botja,
Szegény hodzsát,
Deresére egy-kettőre
Rá is húzzák.

Ám felénél, ép ötvennél,
Nyögi, mondja:
— Másik fele vén basátok
Lelkét nyomja.

Kérdő szemmel néz rá Timur
Hodzsájára,
Nevetnékes mosoly száll rá
Rőt arcára.

— Ajtónálló öregeddel
Áll az alkunk,
Felerészben őt illeti,
Amit kapunk. —

Könyörtelen Timurlenknek
Rideg szava,
S ötven botját meg is kapta
Az a basa.

Szamara ha tudja

Tavas napján,
Bíborhajnal pirkadatján,
Masallah,
Szamarán a hodzsza.

Nap hevében,
Nyergén el-eldülöngtében,
Masallah,
Szunyókál a hodzsza.

S amint ébredt,
Azt se tudja merre tévedt,
Masallah,
Nyergestül a hodzsza.

Ahány földi,
Mind köszönti, mind megkérdi:
— Masallah,
Merre felé hodzsza?

— Szamaramtól,
Az ha tudja kérdezd attól,
Masallah —!
Feleli a hodzsza.

Kórán ellen vétett

Ramazán szent fogadalmán,
Ünnepet ül a müszülmán;
Zord a nappal, víg az éjjel,
Imával és böjtöléssel,
Harminc napok fényessége
Özönlik el.

Hodzsa bent a medreszében,
Tilalmak nagy bőségében;
Igazhívők megdöbbennek,
Hallatára böjti bűnnek,
Törvénytípró, ünneprontó
Rettenetnek.

Bűne mellől eltuszkolják,
Szégyenszemre szóra vonják:
— Tilos italt merészeltél,
Ramazáni böjtöt szegtél,
Allah könyve, Kórán ellen
Mért vétettél?

Pityókos a dülöngése,
Mámoros a hebegése:
— Birka húsát falatoztam,
Zsírosától megszomjaztam,
Ital tüzét itókákkal
Oltogattam.

Felemás ház

Fele ház a bölcs hodzsáé,
Másik fele Musztafáé;
Marakodnak, ha alkonyat,
Veszekednek, ha virradat.

— Ha eladnám házam felét,
Megvehetném ép egészét;
Mit nekem egy kunyhó fele,
Minek kasza, ha nincs nyele?

Faluszerte jár a híre,
Mind megkérdi, ahány híve:
— Mért adod el házad részét?
Min veszed meg ép egészét?

— Azért adom el lakásom,
Nincsen benne maradásom,
Sok a bajom Musztafával,
Tereferés asszonyával.

— Fele házon ha túlados,
A sok pénzen, amit kapok,
Megveszem a másik felét,
S megszereztem kaszám nyelét.

Fáj a szeme

Ibráhimnak fáj a szeme,
Por vagy hamu hullott bele,
Of aman.

Kipked fűhöz, kapkod fához,
Fut rohanvást jó hodzsához,
Of aman.

Ibráhimot meghallgatja,
Bölcs tanácsát ingyen adja,
Of aman.

— Tavalý történt, fájt a fogam,
Kaptam magam, kirántottam,
Of aman.

Vaksötét az este

Vaksötét az este,
Pislákol a félhold,
Hodzsza hajlokába
Szegény éhenkórász,
Látatlanul beront.

Fölriad a hodzsza,
Meglátja a legényt,
Móka szókkal ront rá,
Színlelő haraggal,
Szeppentgeti szegényt.

— Éjjel sötétjében
Mért keresed loppal,
Amit mindhiába
Kutatok én egyre,
Kivilágos nappal?

Diófának árnyékában

Ég a nap tüzétől
Fűje, fája rétnek,
Tüzel tűzkorongja
Messze kéklő égnek;
Poroszkál a hodzsa
Szürke számárcáján,
Nagyot pihen szeme
Gyümölcsösök fáján.

Köti számárcáját
Magas diófához,
Símul a kaftánja
Selyem pázsitjához;
Látja fönt a nagy fán,
Apró diók csüngnek,
Vékony kis indákon
Nagy tökök dülöngnek.

— Ó, nagy Allah — mondja —,
Nagy a bölcsességed,
Ki merné megszólni
Örök dicsőséged?
Ám nem értem, mért nő
Apró dió nagy fán,
Mért terem meg nagy tök
Alacsonyka indán?

Diófának árnyékában

Varjú száll a fára,
Ágról ágra szökell,
Koppint gyümölcsére
Hosszú hegyes csőrrel;
Héjából a dió,
Neki a hodzsának,
Álmodozó bölcsünk
Kopasz kobakjának.

Felszisszen a hodzsa,
Szikrákat szór szeme,
Odakap fejéhez,
Dagadoz a helye;
Mélyen gondolkozik
És magába szállván:
— Allah dicsértessék —
Tör ki szava száján.

— Ó, hatalmas Allah,
Bölcsen cselekedtél,
Tököt magas fára
Rá nem növesztettél;
Mert ha diók helyén
Tökök nőttek volna,
Tarkóig tar fejem
Rég szétrepedt volna.

Napot nem lát

Nászreddinnek
Panaszkodik násza,
Nem lát napot
Sohase a háza.

— Hát a réted? —
Kérdezi a hodzsa.
— Virradatra
Tűzi tüzét oda.

— Házikódat
Meleg nap hogy érje,
Cipeltesd el
Napsütéses rétre.

Megszakadna menten

Hátán iszákjával
Pattan szamarára,
Tökért, káposztáért,
Egyéb miegymásért,
Zöldséges vásárra.

Tökkel, káposztával
Iszákját megtölti,
Megüli állatját,
Am zöldséges zsákját
Rá nyakára ölti.

— Mért nem teszed terhed
Rá a szamaradra?
Azt a nehéz zsákot,
Zöldséges iszákot
Mért rakod nyakadra?

— Mert ha megindulna,
Háta megterhelten,
Töktől, káposztától,
Egyéb miegymástól
Megszakadna menten.

Megszakadna menten

Visszánt ült rá

Rá vánszorog szamarára,
Jobbik helyett ballábával,
S amint baktat, nagyot néznek,
Visszánt ült rá, fejnek háttal.

— Megfordítva ugrottál rá —
Kacagják ki, teli szájjal.
— Helyén való — szól — a helyem,
Tán a szamár, ha áll háttal.

III.

A HODZSA
ÉS A HÁREME

Eszét elvesztette

Mecsetjében ül Nászreddin,
Hírt hoz a sok szomszéd:
— Szegény hodzsánk! Feleséged
Elvesztette esztét.

Feláll a bölcs, eltünődik,
Homlokán öt ujja;
— Min tünődöl? — kérdik tőle
S keseregnek újra.

— Úgy tudom, hogy hitvesemnek
Esze nem volt soha —
S töri fejét, vajon mijét
Veszíthette oda?

Csucsuj belbel

Éjfél felé, mély álmából
Nagyot riad uracskája,
Hol marokkal, hol szitokkal
Ébresztgeti,
Bosszankodó asszonykája.

— Nem hallod, hogy órák hosszat
Sivalkodik sarjadékod?
Kapt karodba, csucsujgassad,
Felerészben
Tenéked is ivadékod.

Szól a hodzsa: — Felerészem
Tovább is had sivalkodjék,
Te pedig csak belbelgessed
Magzatunknak
Reád eső felerészét.

Kopogtat a kishmet

Kopogtat a kishmet
Hodzsáék házánál,
Sírdogál a hitves
Ura kórágánál;
Bölcsünk haló hangja
Háreméhez fordul,
Szól a parancs szava
Tettetősen zordul:

— Kapd magadra habos-babos
Viganódat,
Tuli-piros, ezüstcsíkos
Salvárodat,
Tari-tuppos, arany fodros
Fejkötődet,
Cifrán színes, bársony hímes
Cipellődet.

— Cseresznye-színt hadd rikítson
Sápadt ajkad,
Hervadásod hófehérre
Halványítsad;
Szemöldököd íve-rajza
Színesedjék,
Szemed alja mámorosan
Kékesedjék.

— Tél-túl tengő termetedet
Tedd ciprussá,
Színefakult fürteidet
Hullámossá;
Fejed körül fátyol lengjen,
Ígéretes,
Testhez álló selyemöltőd
Igézetes.

— Gazelláé legyen apró
Lépkedésed,
Tedd lengébbé, billegőbbé
Szökellésed;
Arany gurus ragyogjon fel
Homlokodon,
Anyajegyek párosával
Fél arcodon.

— Tán a halál zordon arcú
Angyalának,
Irgalmatlan, könyörtelen
Azráilnak,
Allah igaz jóvoltából
Meg is tetszel,
S énhelyettem, hátha hátha
Téged visz el.

Allah köskje

— Mit papolt a molla,
Cifra szószékében? —
Kérdi hitvesétől
Rózsás jó kedvében.

— Ahányszor az ajkad
Ajkam megéri, ti,
Édenében Allah
Kösköd megépíti.

— Építsen hát Allah —
Szól a hodzsa halkán
S ajkán hitvesének
Forró csókja csattan.

— Allah a te kösköd
Immár rendbehozta,
Csókolj, hogy a párját
Nékem is had hozza.

— Ejnye — szól az ura —,
Mi nem jut eszedbe,
Még ha kapsz is kettőt,
Azzal sem éred be.

— Adatnál anyádnak,
Egyet meg apádnak,
Sorra építtetnél
Ahány ángyikádnak.

— Megsokálná Allah,
A kőműves mester,
Érjük be mi ketten
Azzal az egy köskkel.

Dzsinnnek égi szava

Hodzsájához fordul
Búbánatos Ihsán,
Túl szeretne adni
Gyászba borult házán.

Égőt sajog szíve,
Fájót nyilal lelke,
Konakjában többé
Se nyugta, se helye.

— Nyíló rózsák négyen
Virultak kertemben,
Négy hitveske kért részt
Égő szerelmemben.

— S jöttek szörnyü dzsinnek,
Megzavarták álmom,
Háremem elhervadt,
Haláluk halálom.

— Értem — int a hodzsa,
Simítván szakálán,
Csalafinta szóval
Egek felé szállván.

Mintha le a földre
Hangok szállanának,
Hodzsa ajakán át,
Dzsinnnek szólanának:

— Ihszán új tűzhelyét
El fogjuk kerülni,
Feje fölött napja
Ki fog még derülni.

— Ám elárvult házát
El ne adja másnak,
Csak ha feleséges,
Hűséges barátnak.

Fátyol nélkül

Fátyol lengett arcán,
Látatlanra fedte,
Szegény hodzsa mégis
Feleségül vette.

És csak hárem-házuk
Rejtekes zugában,
Mutatta meg arcát,
Zordon valójában.

— Hodzsa, mikor jönnek
Rokonaid hozzám?
Melyike ha látja,
Fátyol nélkül orcám?

— Valamennyi láthat,
Akár minduntalan,
Csak én ne lássalak
Soha fátyoltalan.

Szubhán Allah

Folyó mentén megy a hodzsa,
Oldalt ballag felesége;
— Jobbra térjünk — kéri ura,
S csak azért is balra fordul
Makacs asszony mehetnékje.
Szubhán Allah.

Ám az asszonyt, a makrancost
Bódítgatja folyam árja,
És a hodzsa jobbja mellől
Nagy hirtelen belemerül
Zúgó habok mély sodrába.
Szubhán Allah.

Fut a hodzsa ár ellenbe,
Visszánt várja az asszonyát;
— Ne fölfelé, ó te balga —
Kiáltozzák jobbra-balra
— Lentről lessed cifra rongyát.
Szubhán Allah.

— Mélybe merült feleségem
Tűzzel vízzel fordul szembe;
Ha sodorja folyam árja,
Lábat vet és szavát állja:
Csak azért is víz ellenbe.
Szubhán Allah.

Hárman a háremben

Hamdi párnája

Búsan áll a bíró előtt,
Sopánkodik szegény Hamdi;
— Nem bírok a hitvesemmel
Drága hodzsa, bölcs efendi.

— Ha nem bírsz a háremmeddel,
Allah Allah,
Erd be egynél kevesebbel.

— Nem élhetek nála nélkül,
Ha lármás is napunk, éjünk,
Mikor immár negyven éve
Közös párnán nyugszik fejünk.

— Vagy megszokod azt a lármát,
Allah Allah,
Vagy otthagyd azt a párnát.

Sír a hodzsa

Elhúnyt egy nap Hodzsa apó
Felesége,
Hej, nem marta, nem zavarta
Vesztesége;
Nyelte, falta főtt piláfját,
Szörtyögtette szopókáját,
Egyet-kettőt, búfelejtőt,
Int és legyint,
Mindennapi ügyét-baját
Végzi megint.

Nemsokára kimúlt árva
Szamárkája,
Hej rágódik, facsarodik
Szíve, mája;
Immel-ámmal főtt piláfját,
Alig szívja szopókáját,
Mindennapi ügyét-baját
Abbahagyja,
Szemefényét, füleskáját
Síratgatja.

Szomszédjai feddő szókkal
Szapulgatják,
Mért kesergi, nyögdecseli
Állatkáját?

Mért nem ízlik főtt piláfja,
Mért nem szörtyög szopókája?
Mindennapi dolga után
Miért nem lát?
S nem óhajtja, sóhajtgatja
Asszonykáját?

Így szól: — Alig hunyt el jámbor
Feleségem,
Sorra jöttek vigasztalni
Veszteségem;
Ígérettek olyanabbat,
Szépnél szebbet, jónál jobbat;
Am mióta odaveszett
Szegény szürkém,
Sose jönnek s nem ígérnek
Másat fürgén.

Hamd-ül-illáh

Átpislog a hodzsza
Bejék udvarára,
Városa bejének
Cifra szerájára;
Ámulja-bámulja
Cirádás szépségét
S kérdi feleségét:

— Kedveskedni kéne
Városunk bejének,
Had örvendjen egyet
Kertünk gyümölcsének;
Mit is vigyek neki,
Birsalmát vagy fügét?
Megnyerném a szívét.

Szól az asszony: — Jóval
Külömb a birsalma,
Csillogóbb az arany,
Mint a sárga szalma;
Birsalmákat inkább,
Legjavát, legszebbjét, —
S visz a hodzsza fügét.

Hajlong a bej előtt,
Vékája kezében,
Jutalom reménye
Csillámlik szemében;
Nyujtja térdet hajtva,
Át az ajándékát:
Azt a fügés vékát.

Bosszankodva néz le
Hitvány kis fügére,
Sértődő haraggal
Forrni kezd a vére;
Fogja, egyesével
Csapja a hodzsára,
Feje kopaszára.

S valahányszor búbján
Jó nagyokat koppant,
És az érett füge
Lucskosakat loccsant,
— Já rább, Hamd-ül-illáh —
Szól a szegény hodzsa,
Buzgón fohászkodva.

Nagyot nevet a bej,
Kérdezi a hodzsát,
Egyre-másra miért
Rója azt a hálát?
Miért Hamd-ül-illáh
Minden füge után,
Amint koppan búbján?

— Mert ha hárememnek
Szavára hallgatok,
Mert ha füge helyett
Birsalmákat hozok,
Fejem nem fej többé —
Feleli a hodzsa
S fájó fejét fogja.

Masallah

Hodzsáéknál — masallah, —
Jaj be jó mód élnék,
Hol pihennek, hol henyélnek,
El napestig nevetgélnek.

— Mit kívánnál — masallah, —
Szívem ezerint valót,
Bánatomban vigasztalót? —
Pedzi anyjuk a móka szót.

— Hogyha dzsinnek — masallah, —
Meg is szállanának,
Verő szemmel bántanának,
Kórságokkal sujtanának,

— Más se lenne — masallah, —
Kérő kívánságom,
Ötször egy nap imádságom,
Minden bajod hozzám álljon.

— Mit kívánnál — masallah, —
Szíved szerint valót,
Bánatodban vigasztalót?
Pedzi anyjuk újfent a szót.

— Kiszmetem ha — masallah, —
Felém közelegne,
Münker-Nekir megjelenne
S Azráil is rám lehelne,

— Más se lenne — masallah, —
Kérő kívánságom,
Ötször egy nap imádságom,
Ami halál, hozzád álljon.

Csókot érzett

Sírók sikít, rívók visít
Háremkéje,
Hodzsa apó hervadozó
Felesége.

Tő-szomszédját, Abdurrahmánt
Kontyon fogja,
Hívja urát, bölcs gazdáját:
— Halljad, hodzsa:

— Fátyolkendő, át nem tetsző,
Lengett rajtam,
S ó igézet, csókott érzett
Égő ajkam.

Szól az ura: — Fátyolkendőd
Ha fölhajtod,
S ó igézet, ha rád nézett
S látta arcod,

— Csókod soha, se majd, se ma
Nem kívánja,
Igézetét, bűnös bűnét
Hej de bánja.

Rossz útra tért

— Hodzsa — súgja a szomszéd nép, —
Rossz útra tért feleséged,
Faluszerte, szégyenszemre,
Nem egy helyre, ha betéved.
Aman aman.

Felel: — Hogyha feleségem
Mindenfelé el-bekukkan,
Sorát ejti és egy szép nap,
Majd csak hozzám is bebukkan.
Aman, aman.

Gülistán két virágszála

Gülistán két virágszálát,
Hodzsza kémli két rózsáját;
Fehérkéje hamvadozó,
Piroskája hervadozó.

Pompázgatnak tócsa partján,
Tükröződnek hajladozván;
Levélkéken harmat-cseppek
Szivárvány színt gyöngyöztetnek.

— Gül-kertednek rózsapárja,
Szerelmed két virágszála;
Kit áhító csókokod jobban,
Érző szíved kiért dobban?

— Fehér rózsza ezüst hajnal
Pirkadozó hasadása,
Piros rózsza napszálltának
Hervadozó mosolygása.

— Kerted kettős rózsaszála
Tó vizére rá ha szállna,
Kis csónakunk oldalt dülne,
Két virágod elmerülne,

— Mentő kezét kinek adnál,
Két karodba kit ragadnál?
Fehérkét-e, nyiladozót,
Piroskát-e, hervadozót?

Fehérkének hamvas színe,
Szerelméhez hajlik szíve,
Piroskához szól: — Jól-rosszul,
Valamelyest úgy-e úszol?

Hárman a háremben

Három hitvest háromszorra,
Kerek hármát nőült sorra,
Siráz hármás virágszálát,
Édenkertnek bűvös álmát.

Cirókálják egy urukat,
Harmadrészes hodzsájukat,
Félvilágért egy se adná,
Egymagának ha vallhatná.

— Engem szeress, csak engemet —
Szól az egyik s élmerengett;
Okos hodzsánk aranygyűszűt
Nyom kezébe,
Mélyet pillant hárem hölgye
Kék szemébe.

— Engem szeress, csak engemet —
Szól a másik s ellibbengett;
Ravasz hodzsánk aranygyűszűt
Nyujt át neki,
Ingó-bingó nádtermetét
Ölelgeti.

— Engem szeress, csak engemet —
Harmadika így esengett;

Csali hodzsánk aranygyűszűt
Húz ujjára,
Nyomja ajkát hárem-szépe
Ajakára.

— Három rózsát virít kerted,
Ki közöttünk legkedvelted? —
Faggatóznak mind a hárman,
Rózsa-kertjük kioszkjában.

— Akinek egy aranygyűszűt
Ej-valláhi, nyujtott jobbom,
Hármótok közt azt kedvelem,
Ej-billáhi, legforróbban.

Hol a macska?

x

— Szeretem az olajba főtt
Főzeléket,
Rostélyon sült, rizses húsos
Tölteléket. —
Szól és küldi háremhölgyét
Csársi-boltba,
Másfél okka ürühúsért,
Miegymásért,
A bölcs hodzsa.

Siet haza, rendjén-módján
Főlaprózza,
Szezám-maggal fűszerezi,
Olajozza;
Aprítékos szármácskáit
Teletölti
S ehetnékes nyalánksággal
Mind elkölti.

Mecsetjéből jön a hodzsa
Estefelé,
Nagy éhkoppal, sebbel-lobbal
Háza elé.
S amint szaglász, így szaporáz
Hitveskéje:

— Ahány szármánk, falánk macskánk
Egytől-egyig,
Mind megette.

Feleségét gyanúperrel figyelgeti,
Macskáját meg mérőrúdra
Emelgeti,
S amint nézi, a neheze
Másfél okka,
Annyit nyomott mindenestül
Az a falánk,
Nyalánk macska.

Ferde szemmel néz pákosztos
Asszonyára:
— Májad hamis, a zúzád is —
Rivall rája;
— Mert ha macska, hová lett a
Másfél okka?
Hogyha pedig másfél okka,
Kérdem akkor,
Hol a macska?

Kaftánjába rúgtak

Nagy a csetepaté
Hodzsa hajlokában,
Csatítgat az asszony,
Dúl-fúl haragjában.

Irhástul a hodzsza,
Amint eleblából,
Rúgnak egyet rajta,
Allah igazából.

Fordul fokról fokra,
Le a szegény ember,
Halkká válik hangja,
Nyikkangatni sem mer.

Szomszédék száz füle
Legott megneszelte,
Százegy kérdésükre
Hodzsánk azt felelte:

— Hárembéliekkel
Kissé hajba kaptam,
Hol kézzel, hol lábbal,
Biz én ricsajt csaptam.

— Hát a garádicson
Vajjon mi dübörgött?
Mi volt, ami rajta
Egyre gurult, görgött?

— Tarka kaftánomba
Rugtak belé egyet,
Az ha gurulhatott,
Az ha nyekkenhetett.

— Van is egy kaftánnak
Akkora lármája, —
Felelik a hodzsa
Kitérő szavára.

— Ej, mit firtatjátok,
Nem történt más semmi,
Kaftánomban én is
Bent találtam lenni.

Mangál mellett

Mangál mellett üldögélnek,
Felszították melegét,
Móka szókkal mulattatja
Hodzsánk az ő háremét.

Zuzmarás est halvány holdja
Kukkan át az ablakon,
Sugarának rezgő fénye
Játszadozik arcokon.

— Teli holddal mi történik? —
Kérdi egyik háreme,
— Sarlóssá ha vékonyodik
Körbemenő pereme?

Mosolyog a csali hodzsa:
— Előszedik pókhasát,
Égen ahány apró csillag,
Mind csak abból faragják.

— Szamaradon mért adtál túl? —
Kérdi másik hitvese;
— Miért éppen vadászsólymot
Mesél róla a mese?

— Évek óta — szól a hodzsa —
Mások hátát ültem meg,
Rajtuk a sor, vállaimon
Ők is egyet üljenek.

— Hodzsa — mondja harmadikja —,
Jéggé ha fagy a tenger,
Úgy-é akkor jeges hallal
Lakhatik jól sok ember?

— Hogyha pedig tüzet foghat
S lángba borul a tenger,
Úgy-é akkor sült halakkal
Táplálkozik sok ember? —

Mangál mellett bóbiskolnak,
Elalvóban melege,
Ninni-t szól az altatódal
S el-elhalkul háreme.

Münker-Nekir

Hodzsáéknál halk a móka,
Nyűgös lett az agg anyóka;
Borús egy nap ágynak esett,
Zord Azráil rája lesett.

Kockavetők, csillagnézők,
Vajákosak, szemigézők,
Mind kutatja kórosságát,
Egy se tudja orvosságát.

Hodzsa apó egy fátihát,
Hálaimát imádkozik,
Allah égi végzésében,
Kiszmétjében megnyugoszik.

Hodzsa néne kórágynál,
Balról, jobbról vigyázvást áll,
Túlsó világ démon-párja
Münker-Nekir horzadálya.

Lesik hangját bűnvallónak,
Kérdik szavát halódónak,
Szálló lelkét vigyázgatják,
Túlfelőlre tovább adják.

Hodzsa apó egy fátihát,
Másodikat imádkozik,
Allah égi végzésében,
Kiszmetjében megnyugoszik.

Szól anyóka: — Szegény ember,
Vajjon hogy lesz, mint lesz veled,
Urunk Allah, ha eloltja
Pisláncoló életemet?

— Mi lesz velem — szól a hodzsa,
Nézőn nagyot, nyelvén egyet,
— Hogyha Allah el nem oltja
Pisláncoló életedet?

Hodzsa apó egy fátihát,
Harmadikat imádkozik,
Allah égi végzésében,
Kiszmetjében megnyugoszik.

Paplan kellett

Hűvös est volt, hodzsáéknál
Lepihentek,
Nyugság adó nyoszolyában
Szenderegtek.

Egyszerre csak házuk előtt
Hangoskodnak,
Nagy ricsajjal, szitok zajjal
Marakodnak.

Szól a hodzsá: — Gyűjtsd meg gyorsan
Lámpásunkat;
Had nézem meg, mi zavarja
Nyugalmunkat?

Mindhiába türtőzteti
Felesége,
Kíváncsivá nőtt a hodzsá
Merészsége.

Takaróját, paplankáját
Előrántja,
S nagy fázósan ráteríti
Derekára.

Hűvös éjben, vak sötétben
Kibotorkál,
S óvást lépést, amint csoszog,
Amint megáll,

Két oldalról megragadják
Egy-egy karját,
Derekáról paplankáját
Lerángatják.

Fogvacogva siet vissza
Hajlokába,
Hitvesének így ad számot
Az a kába:

— Semmiházi zsiványoknak
Paplan kellett;
Mihelyt rólam lerántották,
Megint csend lett.

Paplan kellett

Falu csúfja

Szegény hodzsát Allah
Torzzá teremttette,
Falubélieknek
Legcsúfjává tette.

Nevetik nem egyszer,
Szó nélkül nem állják,
Szegény feleségét
Mód felett sajnálják.

— Pedig — szól a hodzsa —
Őt ha meglátnátok,
Nem a feleségem,
Engem sajnálnátok.

Tűzbogárkák

Esthomályban vajúdóban
Hodzsánk hites felesége;
Bábaasszony
Besikolt a sötétségbe.

— Mécsest gyorsan — s azon nyomban
Fellobog a lámpás lángja;
Néz Nászreddin
S ott nyivákol pöttöm lánya.

Fennen néz szét, kevélyet lép
S mécseस्कéjét amint oltja,
Bábaasszony
Bentről megint azt rikoltja:

— Mécsest gyorsan — s azon nyomban
Fellobog a lámpás lángja;
Néz Nászreddin
S nyivákolgat még egy lánya.

Félvést néz szét, aggódvást lép
S mécseस्कéjét amint fújja,
Bábaasszony
Ijedt szava sikong újra:

— Bejem hodzsa, hármak apja,
Hová viszed azt a lámpát?
Sebbel-lobbal
Minek oltod el a lángját?

Szól apóka: — Mécsesemnek
Ha fellobban megint lángja,
Sorra jönnek,
Akár egy-egy tűzbogárka.

Világ vége

Három halat fogott,
Hármat egy-kettőre;
Lohol vele haza,
Ínyes etetőre.

Asztalánál hódzsánk
Vár a három halra,
Ám a három helyett
Egy kerül asztalra.

Kettőt lába mellett
Rejteget az asszony,
Amit nem tud ura,
Szinte csupa haszon.

Tányérján a halhoz
Hodzsánk odahajlik,
Susogva kél szava,
Alig-alig hallszik.

— Mit sugsz oda neki? —

Kérdi felesége.

— Megkérdeztem, mikor

Lesz a világ vége?

— Mit felelt szavadra?
— Azt, hogy hárman vannak,
Ketten lábad előtt,
Szűken szoronganak.

— Ő a legkisebbik,
Sokat nem is tudhat,
Lent a két nagyobbik
Talán többet mondhat.

Forró volt a leves

Váltig veszekedtek,
Néha hajba kaptak,
Hodzsáék egymásnak
Nyugtót alig hagytak.

Forró levest tálal
Egy nap az asztalra,
Kínjában a hodzsza
Hadd másszék a falra.

Ám nagy kapkodtában
Egész elfeledte,
És a forró levest
Hirtelen lenyelte.

— Miért — kérdi ura —
Könnyezik a szemed?
Levesedet mohón
Vajon miért nyelted?

— Szegény anyám, apám
Jutott ép eszembe,
Idő előtt tértek
Hideg sírverembe.

Kanalaz a hodzsa,
Baját elfeledte,
És a forró levest
Azonmód lenyelte.

— Hát tenéked miért
Könnyezik a szemed?
Levesedet mohón
Vajon miért nyeled?

— Szegény anyád, apád
Jutott ép eszembe;
Miért haltak ők meg,
Te meg szemtől szembe?

Lobbot vetett

Tüzet gerjeszt fázós hodzsánk,
Vacog ahány foga,
Odahajlik mangáljához,
Fujtatóját fogja.

Am rőzséje, gerjesztője
Sehogyse vet lobbot,
Ha fújja, ha birizgálja,
Tüzet dehogy fogott.

Haragjában háremének
Fogja fejkötőjét,
S otthonosan, asszonyosan
Kötözi be fejét.

Szítja megint a parazsat
S amint lába dobbant,
Rőzséje meg gerjesztője
Lobogóra lobbant.

Felderül a hodzsa arca:
— Úgy-e megrémültél?
Feleségem kendőjének
Csúfosan felültél.

Bimbó fakad

Három hónap alig telt el,
Amióta
Hárem-rózsát ültetett el.

Bimbó nyílik kis kertjében,
Mosolyt virít
Szülőanyja lágy ölében.

Szemet mereszt csepp bimbóra,
Megütődik:
— Mért nem nyílott kilenc óra?

— Hány hónapja, hogy elvettél? —
Szól az ura:
— Épen három s enyém lettél.

— Háremeddé mikor lettem?
— Szinte három,
Hogy az eszem elvesztettem.

— Hát a bimbóm régen hordom?
— Az is három,
Jól ha tudod, jól ha mondom.

— Háromszorra vedd a hármat,
Számláld össze,
S kilencedet megtalálhadd.

Néz a hodzsa, szót se kérdez:
— Számoláshoz
És sok máshoz, bezzeg értesz.

Forrás friss vizében

Csesme hideg vizét
Kívánja az asszony,
Loholtatja urát,
Hamarosan hozzon.

Forrás friss vizével
Pohárkája tele,
Jól megnézi elébb,
Úgy áll elő vele.

Szomjas volt a néne,
Jó nagyokat hörpint,
Ám a hodzsa szeme
Meg-meg oda tekint.

— Mi bajod van véle,
Mért kémled meg kétszer? —
Feleli a hodzsa,
Mersszel is, meg félsszel:

— Előszörre benne
Három pondrót láttam,
Másodszorra már csak
Egyet ha találtam.

— Szegény másik kettőt
Vajjon mi baj érte? —
Két szemét a hodzsa,
Majd hogy ki nem nézte.

Bandzsított az asszony

Bandzsított a jámbor hodzsa
Ferdén néző felesége,
Ahol egy volt, kettőt látott,
S menten megnőtt elesége.

Johurtot hoz gondos ura,
Estebédre tele tállal;
— Ugye megint kettőt hoztál, —
És estére egyet tálal.

Ottománján ül a hodzsa,
Ráriad a vaksi némbér:
— Ülőkéden, lábad előtt
Mit keres egy másik ember?

Észbe kapott a bölcs hodzsa,
Visszasandít hitvesére,
Eltűnődik s feleletét
Nem ereszti hosszú lére:

— Ételünket, italunkat
Akár mindig duplán láthadd;
Ám uradra, csakis egyre,
Ne kettőre tátsd a szádat.

IV.

AZ ÖREG HODZSA

Insallah

Kérdi öreg Ömer,
Gyerekszóra éhes:
— Lehet-e még apa,
Insallah,
Aki már száz éves?

Feleli a hodzsa,
Móka szóra éhes:
— Főkép ha a szomszéd,
Insallah,
Húsz vagy harminc éves.

Hodzsza-sors

— Hogy megy sorod, hodzsza? —
Kérdik az öreget;
Mosolyog Nászreddin,
Nyel is hozzá egyet:
— Ami pénzem, parám,
Gabonában fekszik;
Ami rozsom, búzám,
Dercés lisztben fekszik;
Ami dercés lisztem,
Kenyeremben fekszik;
Ami kenyerem volt,
Gyomromban ha fekszik.

Alamizsnát kérnek

Szegény Nászreddintől
Kérnek alamizsnát,
Kis darab kenyérkét,
Akár egy falatkát.

Szól az öreg hodzsa:
— Kaphatsz alamizsnát,
Hogyha elébb te adsz,
Ha csak egy falatkát. '

Kádir-Nádir

Hajba kaptak, perben álltak,
Igazukért szembeszálltak,
Összevesztek a vásáron,
Nem békéltek semmi áron.
Kádir-aga fügét árult,
Nádir-aga azt vásárolt.

Lohol Kádir vén hodzsához,
Aksehir bölcs bírójához,
Panaszolja veszteségét,
Ebül veszett friss fügéjét.
— Mondjad, hodzsa, nincs igazam?
— Allah látja, igazad van.

Másnap Nádir a hodzsánál,
Aksehir bölcs bírójánál,
Panaszolja ő is kárát,
Veszendőbe guruskáját.
— Mondjad hodzsa, nincs igazam?
— Allah látja, igazad van.

Lesben állott hodzsa néne,
Megfigyelte felesége.
— Balga bíró, hogy adhattad
Mindkét félnek igazukat?
Szól a hodzsa szép nyugodtan:
— Tenéked is igazad van.

Hasszán kazánkája

Kéri Hüsszejn tőszomszédját, Hasszánt,
Adjon neki kölcsönkép egy kazánt;
Kérő szóra nyomban át is adja,
Alig egy nap s máris visszakapja.
Bele nézeg Hasszán az üstjébe,
Csepp kazánkát pillant meg ölébe.
— Kazánomba vajjon mikép került?
— Allah úgyse, üstöd kis kazánt szült. —
Örül Hasszán apró újszülöttnek,
Égből cseppent, csodamódra jötnnek.

Hetek múltán megint kéri Hasszánt,
Adjon neki kölcsönkép egy kazánt;
Kérő szóra legott át is adja,
S várton várja, majd csak visszakapja.
Am elmúlik jó néhány nap, több hét,
Átszól egy nap szülő-kazánjáért.
— Allah óvja éltes életedet,
Csepp kazánkád anyja kiszenvedett;
Árván maradt apródad szülöttje,
Égből cseppent, csodamódra jöttje.

Perrel támad két szomszéd egymásnak,
Hodzsa előtt hajlonganak másnap,
Csókra fogják kaftánjának szélét,
Lesvén lesik ítélete élet.

És hol Hasszán követel egy kazánt
És hol Hüsszejn szaporítja szavát.
Hodzsa arca Hasszán felé zordul,
Móka-szava furfangosra fordul:
— Ha elhitted, hogy egy kazán szülhet,
Akkor akár meg is idvezülhet.

Nesze semmi, Számih

Hodzsa előtt ülőkéznek,
Semmiségért szembe néznek;
Vádol váltig csalfa Számih,
Szabadkozik szegény Lámi.

Számih önti panasz-szavát:
— Hátán Lámi cipelget fát
S útján amint bámészkodik,
Botlik egyet, elvágódik.

— Gurul Lámi, gurul fája,
Minden íze, porcikája;
Talpra karom lendíti fel,
Fáját markom segíti fel.

— Mivel róvod le a hálád?
— Semmivel — szól s vonja vállát;
— Add elő hát azt a semmit! —
Lámi nevet s nem ad semmit.

Kémli hodzsa Számih hangját,
Figyelgeti pór furfangját;
— Igazad van — mondja végül —,
Tapodtat se semmid nélkül.

— Nézz rá selymes dívánomra,
Hadd vezessen selyme nyomra,
Emeld meg és vedd szemügyre,
Mi van selyme alá gyűrve?

Csak emeli Számih aga,
Nyúlkál jobbra, babrál balra,
Keresgéli, meg nem leli;
— Sehol semmi — azt feleli.

— Fogd a semmit, jól ragadd meg,
Igazadat találtad meg,
Rakd zsebedbe, vihedd haza,
Fáradoztál, itt a haszna.

Mekka felé fordul

Fürdik a folyóban
Falubéli Jahja,
Kaftánját, salvárját
Egy rakásra rakja.

Mekka felé fordul
Illő alázattal,
Biszmilláhit mormol
Hívő áhítattal.

S amint kezét, karját
Allah felé tárja,
Eltűnik a partról
Kaftánja, salvárja.

Szalad a hodzsához,
Elkesergi kárát,
Könyörögve kéri
Istenes imáját.

Félszemét behúnyja,
Kóránját kinyitja,
Megtudja belőle
Mi az ügye nyitja:

— Sose arra fordulj,
Merre Mekkád sejted,
Mindig arrafelé,
Hová ruhád rejtet.

Hegyezgette fülét

Odaveszett szőrén-szálán,
Szamárkája vén hodzsánknak,
Panaszolja búját-baját,
Veszteségét, mély bánatát
Faluszerte fűnek-fának.

Rásandít a tanítványa:
— Láttam minap állatocskád,
Falu alján, mezőnk mellett,
Majorosban molla kellett,
Szamaradat annak fogták.

Mosolyog az öreg hodzsa:
— Véges elmém rég pedzette,
Amikor még tanultál volt,
Bölcs fülesem feléd hajolt
S fülét egyre hegyezgette.

Baksis

Hamámban a hodzsa
Kuporodik árván,
Lebzsél a sok szolga,
Vendégekre várván.

Törlőt dobnak rája,
Fürdőruha rongyát,
És csak immel-ámmal
Fürösztik a szolgák.

Dolga végeztével
Indul az uccára,
Nagy ezüstpénzt, baksist
Csúsztat a tálcára.

Amul a sok szolga,
Ujjongnak a pénznek,
Boldog kapzsisággal,
Sandán összenéznek.

Rövid idő múltán
Újra ott kucorog,
Ahány fürdőszolga,
Körülötte forog.

Gyúrják, szappanozzák,
Agyongyömöszölik,
Ezüst pénzes vendég
Helyét alig lelik.

Dolga végeztével
Indul az uccára,
Apró rézpénzt, baksist
Csúsztat a tálcára.

Bámész szemmel néznek,
Nem értik meg okát,
Kelletlenül szóvá
Teszik ajándokát.

Végignéz a hodzsa
Szája-táti népen,
Magyarázza két szín
Jutalmát ekképen:

— Minap fürdőjéért
Mai baksist adtam,
Minapi ezüstért
Mai fürdőt kaptam.

Müftit várnak

Müftit várnak falu mentén,
Egybegyűlnek közeledtén.

— Ki fogadja szelám-szóval,
Ki köszönti hüvel-hóval?

— Senki más, csak a vén hodzsa,
Ő ha tudja, mi a módja.

Útnak indul ormótlanul,
Ruha rajta dímatlanul.

Ragyás arca egy borosta,
Jó pár napja meg se mosta.

Odalép a müfti elé,
Laposakat pislog felé.

Müfti ránéz, megütődik,
Hodzsa hajlong, le a földig.

— Nincs tán ember tifelétek,
Elém ép hogy őt küldtétek?

Végignéz a hodzsa magán,
Kél a móka bölcs ajakán:

— Allah embert csak ahhoz küld,
Akit anyja embernek szült.

Öreg ecet

Szomszéd házikóban
Fatma nagybeteg lett,
Kórságára negyven
Éves ecet kellett.

Vén csont Nászreddinnek
Megvolt az ecetje,
Ám senkinek soha
Nem csurgott a cseppje.

— Mért nem akarsz adni
Öreg ecetedből?
Abból a rejtekes
Negyven évesedből?

— Hogyha fűnek-fának
Osztogattam volna;
Negyvenedik évét
Elérte-é volna?

Já-hú dervis

Húnyó nap tűzbíborában,
Ül a hodzsa emeletes
Otthonában.

Szörtyögteti nárgiléját
S odafentről úgy tekint ki,
Ablakán át.

Lent a kapu félfájánál
Hosszú kucsmás, tarka subás
Egy dervis áll.

Fel-felpislog a hodzsához,
Szemforgató dervis módra
Így kiáltoz:

— Szállj le, já-hú, egy-két szóra,
Hadd forduljon hitvány sorsom
Rosszról jóra.

Lefelé száll hodzsa apó,
Megkérdezi, mi fán terem
Az a két szó?

— Já-hú, hodzsa, nincsen pénzem,
Tövig üres ahány zsebem,
Szótt erszényem.

Félszem néz rá, fejével int:

— Jöjj utánam — és odafent

Egyet legyint:

— Já-hú dervis — szól halk hangon —,

Erszényemben nincsen pénzem,

Allah adjon.

Rőt számárka

Hodzsza hajtja számárkáját,
S amint rója rögs útját,
Két legényke lép nyomába,
S köd előtte, köd utána,
Számárkája rőt fejről
Lecsúsztatják kötőfékét,
Helyébe meg loppal-móddal
Bebújtatnak egy legénykét,
Legénykének suta fejét;
A másik meg szamarastul,
Eleblából istrángostul.

Hodzsánk hátratekint egyet,
Sihedert lát számár helyett;
— Én volnék a rőt számárkád —
Nytja tréfaszóra száját.
— Szülém ellen bűnbe estem,
Községünknek csúfja lettem,
Apám uram elátkozott,
Rőt számárrá imádkozott.
Addig vettek, addig adtak,
Míg csak hozzád nem juttattak.
Amint egy nap botorkálunk
S hol pihenünk, hol megállunk,
Kinyitom a két szemem, szám,

Ím előtttem apám, anyám;
Megismertek, sajnálkoztak,
Ismét visszaimádkoztak.

— Való a szód — szól a hodzsa,
Tréfán, mókán mosolyogva.

— Kurta-furcsa volt az eset,
S ép énvelem, hogy megesett. —
Elindulnak szép kettesben,
Mind a ketten csali lesben.
Amint figyel balra, jobbra,
Hol előlre, hol hátulra,
Hát a szamár ott rúgkapál
Faluvégi megállónál.

S ha már móka, legyen végig,
Odalép legközeléig,
Felé hajlik s szőrmentibe,
Azt sugdossa rőt fülébe:

— Úgy-e megint bűnbe estél,
Ismét világ csúfja lettél?
Szüléd újra elátkozott,
Rőt szamárrá imádkozott? —
Szól és kacsint hoppon maradt
Két legényre,
Kólint egyet szamarának
Rőt fejére.

Ötödszörre

Három férjet földelt már el
Öreg anyó,
Negyedikül állt kötélnek
Hodzsa apó.

Ággyá esett, nagybeteg lett
Komor egy nap,
Félt az asszony, hátha ura
Fübe harap.

Sóhajtozik: — Se nappalom,
Se éjjelem,
Hogyha meghalsz, kire marad
Árva fejem?

Mosolyog a jámbor hodzsa,
S így évődik:
— Négyünk után majd csak akad
Egy ötödik.

Rumisztáni zarándokok

Rumisztáni zarándokok
Mind a hárman,
Lebzelgetnek Alaeddin
Udvarában.

— Allah szóra, igaz hitre
Térjete át; —
Hallatja a hatalmas kán
Szíve vágyát.

— Bölceitek hármas szónkra
Ha felelnek,
Fejet hajtunk igazhívő
Hiteteknek.

Messze földön ahány hodzsa,
Ahány molla,
Alaeddin maga elé
Parancsolja.

Ám a három fogas kérdést
Nem fejtik meg,
Csak a hodzsa, bölcs Nászreddin
Értheti meg.

Rumisztáni zarándokok

Szamarastul a kán előtt
Megjelenik,
Zarándokok hárma elé
Tessékelik.

— Mutasd — mondják — Allah földje
Legközepét; —
S megmutatja szamarának
Ujja hegyét.

— Nem hiszem el — szól az egyik,
Köhint egyet.
— Ha nem hiszed, mérőkéddel
Mégmérheted.

— Hány csillag van fent az égen? —
Mond a másik;
— Szamaramon ahány szőrszál
Legbúbjáig.

— Nem hiszem — szól a második,
Köhint egyet.
— Szedd ki minden egyes szálát,
Úgy nézzed meg.

Harmadika: — Hány a szála
Szakálamnak?

— Farkán éppen annyi szőre
Szamaramnak.

— Nem hiszem el — szól és hebeg
Ötöt-hatot.

— Ha nem hiszed, akár meg is
Számlálhatod.

— Tépdessük ki szakáladat,
Szál-szál után,
Szamaramnak szőrszárait
Egymásután.

— Megszámláljuk, megtaláljuk
Igazunkat,
Dicsőítjük Allah után
Prófétánkat.

Zarándokok voltak eddig
Mind a hárman,
Hodzsák lettek Alaeddin
Udvarában.

Nárgilézik az öreg

Nárgilézik Nászreddin
Hervatag kertjében,
Kávés findzsát szorongat
Reszketeg kezében.

Elmélázik multakon,
Eltűnt ifjúságán,
Derűs nyugság csillan át
Szeme borongásán.

— Most is annyi ép erőm,
Mint legénykoromban —
Hunyorítgat a hodzsa
S magyarázza nyomban:

— Mázsás követ akkor se
Tudtam megforgatni,
Mázsás terhet mostan se
Bírok megmozgatni.

Selyem a kaftánja

Mecsetjéből indul útnak
Hazafelé,
Odaér egy lakzis cécó
Háza elé;
Fel-felharsan ricsajozó
Vigadalom,
Hajrázgat a hejehujás
Lakodalom.

Szegény hodzsánk szedett-vedett,
Ütött-kopott,
Nyűtt kaftánján mást se látsz, mint
Tarka foltot;
Úgy állít be zenebonás,
Lakzis házba,
Eszem-iszom, dínom-dánom
Lakomára.

Ám a hodzsát, rongy ruháját
Meg se látják,
Szegény fejét, lebernyegét
Lefitymálják;
Merhabával, szelám-szóval
Nem köszöntik,
Hosszú asztal hátuljára
Ha ültetik.

Gondol egyet s hazafelé
Baktatott el,
Észrevétlen, úgy ahogy jött
Oldalgott el.

Felölti magára
Színselyem kaftánját,
Fejére illeszti
Bársonyos turbánját,
Úgy tér megint vissza
Vidámság zajába,
Lakzis mulatságba,
Lakodalmas házba.

Merhabával, szelám-szóval
Köszöntgetik,
Asztalfőre, elejére
Tessékelik,
Tuli-fínom falatokkal
Kínálgatják,
Szíves szókkal, mézzel-mázzal
Traktálgatják.

Talpra pattan, végigtekint
Vendégeken,
Bosszankodik mézes-mázos
Beszédeken;
Megemeli kaftánjának
Zöldszín szélét,

Selyem a kaftánja

Meglibbenti turbánjának
Zöld szegélyét;
Belémártogatja
Mézédes helvába,
Belékóstoltatja
Olajos lokmába,
S így szól szava indulatja,
Igaz énjét így mutatja:

— Nesze, drágám, kis kaftánkám,
Szép turbánom, aranyoskám,
Egyetek és lakjatok jól,
Mert a gazda dús falatja,
Tál-piláfja, méz-helvája,
Friss kávéja, nárgiléja
Nem nekem, de tinéktek szól.

Senki a mecsetben

Odafent a mináréről
Hangzik Ill-alláhja,
Odalent a mecset körül
Hívő népe várja.

Agák, bejek összesúgnak,
Mosolyra kél szájuk,
Amint öreg hodzsa apó
Lecsoszog hozzájuk.

— Szelámin-alejküm — mondja
A kóráni szókat,
Ám szavára, szelámjára
Nem hall viszonzókat.

Körülnéz és mintha szeme
Egy lelket se látna,
A mecsetben, se kinn se benn,
Egy hívő se állna.

— Imádkozni — szól félhalkan —
Nem jött ma el senki, —
Kapja magát és ahogy jött,
Azon módon ment ki.

Lá-iláhi

Szól a hodzsza: — Allah
Bölcsen cselekedte,
Szárnyas nagy tevét,
— Lá-iláhi-ill-Allah —
Meg nem teremtetten.

— Ha Allah a teve
Szárnyát nagyra méri,
Igazhívők lelkét
— Lá-iláhi-ill-Allah —
Vajjon mi baj éri?

— Hisz ha szárnyaival
Szállna házatokra,
Élő embereket,
— Lá-iláhi-ill-Allah —
Lapítana holtra.

Lá-iláhi

Teszpih-olvasóját

Teszpih-olvasóját
Hodzsánk elvesztette,
Háza zegét-zugát
Legott tűvé tette.

Keresi, kutatja,
S leszálltán a napnak,
Rohan hajlokából
Ki az alkonyatnak.

— Mit keresel, hodzsa,
Napest sötétjében?
— Olvasóm veszett el
Házam belsejében.

— Ha bent veszett oda,
Mit keresed kintről?
— Láthadd — szól a hodzsa —,
Vaksötét van bentről.

Végítélet napján

Rohan a hodzsához
Községe két nagyja:
— Tudod-é, hogy holnap
Végítélet napja?

— Vedd elő báránykád,
Áldozd fel Alláhnak,
Hadd örüljünk éltünk
Utolsó napjának.

S jönnek sorra, rendre,
Ahány barát, szomszéd,
Hozzák a holnapnak
Enyészetes hírét.

Gyanút fog az öreg,
Szava ötöl-hatol,
Báránkját adja
Oda áldozatul.

Viszik ki a rétre,
Paráztüzet raknak,
Béget a báránka,
Múltságot csapnak.

Forró tüzelt a nap,
Pőrére vetkőznek,
Rét alján egy patak,
Húsében hűtőznek.

Hodzsánk a sok kaftánt
Mind nyalábra kapja,
Biszmilláhit mormol,
Be a tűzbe dobja.

Amint visszatérnek,
Eláll szemük-szájuk,
Nagy garral, haraggal
Kérik a kaftánjuk.

— Minek nektek kaftán? —
Mosolyog a hodzsa,
— Nap virradtán úgyis
Végítélet napja.

Gyászba borult

Hárem-hajlokának
Rejtett ékessége,
Elhúnyt a hodzsának
Féltett felesége.

Tódul rokon, szomszéd,
Sírnak, keseregnek,
Allah irgalmáért
Esdőn esengenek.

Megunja a hodzsza
Gyászba borult házát;
Baján bánkódóknak
Így enyhíti gyászát:

— Sose búsúljatok
Szívetek szakadtan;
Hitvesemtől úgyis
Válni szándékoztam.

Utolsót sóhajtott

Hivatja a hodzsa
Falva öregjeit,
Lesi, számon tartja
Lepergő perceit.

Nevetgélve jönnek,
Mosolyogva kérdik:
— Hányadszorra készülsz
Fel a magas égis?

— Vagy elcsatangoltam,
Azráil ha megjött,
Vagy elszenderültem,
Ajtómon ha zörgött.

— Orrom előtt tesz-vesz,
Hallom a hívó szót; —
Ámin-t mond az ajka,
Hunyorít utolsót.

JEGYZETEK

— A kötetben előforduló török és arab kifejezések magyarázata. —

Aga, az írni, olvasni nem tudó török parasztot illeti meg, a magyar gazduramnak felel meg.

Aksehir, kisázsiai török város, a *hodzsza* állítólagos születése helye.

Alaeddin, egy szeldzsuk (török) fejedelem neve.

Allah, Isten, *Allah kerim* Isten kegyelmes, *Allah-ü-ekber* Isten hatalmas.

Aman, ó, jaj, kegyelem; *aman aman*, ó jaj, ugyan.

Amin, az ámen arab megfelelője.

Azráil, a halál angyala.

Bajazid, török szultán, meghalt 1403-ban, a *hodzsza* állítólagos kortársa.

Bájrám, ünnep, ünnepnap.

Baksis, ajándék, borraivaló.

Basa, l. *Pasa*.

Bej, fejedelem, úr, pasa fia.

Bekcsi, éjjeli őr.

Billáhi, Istenemre, Alláhra mondom.

Biszmilláh, Allah nevében.

Brussza, kisázsiai török város, egykori székhely.

Bülbül, fülemüle.

Csársi, közpiac, elárusítóhely.

Csesme, forrás.

Dervis, mohamedán barát, szerzetes.

Dev, mesebeli ördög.

Dzsámi, nagyobb mohamedán templom.

Dzsinn, szellem, démon.

Efendi, úr, az írástudókat megillető cím.

Ejvalláhi, Alláhra mondom, hogy úgy van.

Esztáfrullah, Isten ments! *Allah* őrizz!

Ezán, imádságra való hívás, 1. *müezzín*.
Fatiha, megnyitó imádság, a Kórán első imája, hálaima.
Gázel, szerelmi dal.
Gukkuru-guk, a kakas hangjának utánzása, kukurikú.
Gurus, török pénzegység, 40 fillérnek felel meg.
Gül, rózsza.
Gülisztán, rózsáskert, rózsaliget.
Hamam, török fürdő.
Hamd-ül-illáh, *Allah* dicsértessék.
Hárem, török női lakosztály, feleség.
Helva, édes tészta, édesség.
Hodzsa, mester, tanító, pap, bíró.
Hosaf, gyümölcsle, édes ital.
Húri, a paradicsom nimfája.
Imám, aki a mecsetben előimádkozik.
Insallah, ha *Allah* is úgy akarja, remélhetőleg.
Iszlám, mohamedán vallás, igazhívő.
Já, óh; já rább, ó isten; *já-hú*, ó ő, vagyis *Allah*.
Jádesz, zálogosdi játék, amelyben ki kell valamit találni.
Jedikule, magyarul Héttorony, Sztambul egyik negyede.
Johurt, oltóval készített savanyú tej.
Kádi, bíró, községi előljáró.
Kadin, asszony, úrinő, dáma.
Kaftán, hosszú felöltő, papi ruha.
Kán, fejedelem, szultán.
Karaván-szeráj, karavánok megszállóhelye.
Kiszmét, végzet, sors, szerencse.
Konak, palotaszerű épület, kastély.
Kórán, a mohamedánok szent könyve, mely az igazhívők tanait foglalja magában.
Kösk, helyesebb neve a *kioszk* szónak.
Lá-iláhi, teljesebben *Lá-iláhi ill-allah*, nincs más isten, mint *Allah*.
Lokma, édes, gömbölyded sütemény.

Mangal, szénszerpenyő, amelyen égő parázs pótolja a kályhát.

Masallah, amit isten akar, a csodálkozás és tetszés kifejezése, pompás, derék dolog.

Mecset, kisebb mohamedán templom.

Medresze, iskola, ahol egyházi tárgyakat tanítanak.

Mekka, az iszlám világ búcsújáró, szent városa. Arccal *Mekka* felé fordulva imádkoznak.

Merhaba, köszöntő szó: Isten hozott, légy üdvöz!

Mimber, a *dzsámikban* és *mecsetekben* lévő szószék.

Mináre, a *dzsámik* és *mecsetek* mellett lévő torony, amelynek erkélyéről hívja imára a *müezzin*, naponként ötször, a hívőket.

Mohammed, az igazhívők prófétája; *Mohammed reszullah*, *Mohammed Allah* küldötte.

Molla, egyházfi, törvénytudó, fiatal *hodzsa*.

Mübarek, áldott, szent.

Müezzin, aki a *mináréről* imára szólítja a hívőket.

Müfti, törvénytudó, egyházfi, törvényalkotó.

Münker és *Nekir*, a halál két démona, akik a haldoklót kihallgatják.

Müszülmán, igazhívő, iszlám hitet valló.

Nárgile, vizipipa, amelynek palackjából, vizen át szívják a füstöt.

Ninni, altatódal, ének.

Odalizsk, főképp a szultáni palotában lévő rabléányok, a szultán-asszonyok kiszolgálói.

Of, óh; of aman, ó jaj.

Okka, súlymérő, három fontnak, illetve mai négy liternek felel meg.

Padisa, az igazhívők világi és egyházi uralkodója.

Para, a legkisebb török pénzegység; egy *gurusban* negyven *para* van.

Pasa, a legnagyobb polgári és katonai méltóságok egyike, a hódoltság idejében *basának* ejtették ki.

Piászter, török pénzegység, a *gurus* levánteinek neve.

Piláf, főtt rizsétel, török nemzeti eledel.

Ramazán, a mohamedán évszámítás kilencedik hónapja, böjti hónap.

Sah, az igazhívők, újabban a perzsák uralkodója.

Salvár, bő bugyogó, férfiak és nők egyaránt hordják.

Serbet, üdítő, édes gyümölcsital.

Siráz, perzsa tartomány neve, rózsáiról híres.

Szadaka, alamizsna, kegyes adomány.

Szárma, szőlő- vagy káposztalevél tölteléke.

Szelám, üdvözlés, köszöntés; *szelám-alejküm*, béke ve-
letek.

Szezám, fűszer, szuszám-mag.

Szofta, medresze növendéke, egyházi ismeretek hallga-
tója.

Szubhán-Allah, Allah dicsértessék (indulatszó).

Szultán, uralkodó, a *padisa* feleségeit is e cím illeti meg.

Teszpih, kilencvenkilenc szemből (Allah 99 tulajdonsága)
álló iszlám olvasó.

Timurlenk, a mongol világhódító neve, meghalt 1405-ben,
a *hodzsa* állítólagos kortársa.

Turbán, a hodzsák, szentéletű mohamedánok fejviselete.

Üszküdar, a török főváros kisázsiai negyedének neve,
Szkutari.

Valláhi (esküforma), *Allahra* mondom, *Allah* úgy se-
géljen.

TARTALOM-MUTATÓ:

	Oldal
Bevezető — — — — —	5
Előhang — — — — —	9
A hodzsa — — — — —	11

I. AZ IFJÚ HODZSA

Almot látott — — — — —	15
Szadaka — — — — —	16
Üvölt a kutyája — — — — —	17
Kacsa-levest habzsol — — — — —	18
Odaliszk — — — — —	19
Hová viszik szegényt? — — — — —	20
Szofta lakomája (képpel) — — — — —	21
Gukkuru-guk — — — — —	24
Ramazán hónapján — — — — —	25
Házat épít — — — — —	27
Nyarat-szaka — — — — —	28
Dzsámi udvarából — — — — —	29
Vakot visz a softa (képpel) — — — — —	30
Bajazid a szultán — — — — —	32
Datolyának magva — — — — —	33
Fösvény lélek — — — — —	34
Mind az öt ujjával — — — — —	35
Jádesz-játék — — — — —	36
Mézből mérget — — — — —	37
Müszülmánék padisája — — — — —	39
Kilenc ezüst para — — — — —	40
Ajse asszony — — — — —	41
Pasa rétje — — — — —	42

II. A FÉRFI HODZSA

Allah kerim	— — — — —	45
Bájrám-birka	— — — — —	46
Ajándék nyúl	— — — — —	47
Álmát hajkurássza (képpel)	— — — — —	50
Haragszik a hodzsa	— — — — —	51
Nagymosáskor	— — — — —	54
Nyargalász a hodzsa	— — — — —	55
Felordít a számár	— — — — —	56
Gondolata támad	— — — — —	57
Ciprus lombja alá	— — — — —	58
Brussza bazárjában	— — — — —	59
Gyanu-perrel él a hodzsa	— — — — —	61
Imáméknál	— — — — —	62
Ødalett a serbet	— — — — —	63
Dilinós a hodzsa (képpel)	— — — — —	64
Jedikule káposztája	— — — — —	66
Üszküdari szofta	— — — — —	67
Szavát állja	— — — — —	69
Hozomból él	— — — — —	70
Medreszéből	— — — — —	71
Porrá égett	— — — — —	72
Szultán ajándéka	— — — — —	73
Nyelve nagyot botlott	— — — — —	75
Pityókos a hodzsa	— — — — —	76
Péntek napján	— — — — —	77
Szószéken a hodzsa (képpel)	— — — — —	79
Tejes köcsög	— — — — —	82
Timurlenk tükre	— — — — —	83
Ugorkával állított be	— — — — —	85
Szamara ha tudja	— — — — —	87
Kórán ellen vétett	— — — — —	88
Felemás ház	— — — — —	89
Fáj a szeme	— — — — —	90
Vaksötét az este	— — — — —	91
Napot nem lát	— — — — —	95
Diófának árnyékában (képpel)	— — — — —	92

	Oldal
Megszakadna menten (képpel) — — — — —	96
Visszánt ült rá — — — — —	98

III. A HODZSA ÉS A HÁREME

Eszét elvesztette — — — — —	101
Csucsuj belbel — — — — —	102
Kopogtat a kiszmet — — — — —	103
Allah köskje — — — — —	105
Dzsinnnek égi szava — — — — —	107
Fátyol nélkül — — — — —	109
Szubhán Allah — — — — —	110
Hamdi párnája — — — — —	112
Sír a hodzsa — — — — —	113
Hamd-ül-illáh — — — — —	115
Masallah — — — — —	117
Csókot érzett — — — — —	119
Rossz útra tért — — — — —	120
Gülisztán két virágszála — — — — —	121
Hárman a háremben (képpel) — — — — —	123
Hol a macska? — — — — —	125
Kaftánjába rúgtak — — — — —	127
Mangál mellett — — — — —	129
Münker-Nekir — — — — —	131
Paplan kellett (képpel) — — — — —	133
Falu csúfja — — — — —	136
Tűzbogárcák — — — — —	137
Világ vége — — — — —	139
Forró volt a leveş — — — — —	141
Lobbot vetett — — — — —	143
Bimbó fakad — — — — —	144
Forrás friss vizében — — — — —	145
Bandzsított az asszony — — — — —	146

IV. AZ ÖREG HODZSA

Insallah — — — — —	149
Hodzsa-sors — — — — —	150

	Oldal
Alamizsnát kérnek — — — — —	151
Kádir-Nádir — — — — —	152
Hasszán kazánkája — — — — —	153
Nesze semmi, Számih — — — — —	155
Mekka felé fordul — — — — —	157
Hegyezgette fülét — — — — —	158
Baksis — — — — —	159
Müftit várnak — — — — —	161
Öreg ecet — — — — —	162
Já-hú dervis — — — — —	163
Rőt számárka — — — — —	165
Ötödszörre — — — — —	167
Rumisztáni zarándokok (képpel) — — — — —	168
Nárgilézik az öreg — — — — —	172
Selyem a kaftánja (képpel) — — — — —	173
Senki a mecsetben — — — — —	177
Lá-iláhi (képpel) — — — — —	178
Teszpih-olvasóját — — — — —	180
Végítélet napján — — — — —	181
Gyászba borult — — — — —	183
Utolsót sóhajtott — — — — —	184
Jegyzetek — — — — —	185

الطائر الجبار
رسمه عليه

VILÁGOSÁG NY. BUDAPEST